

Popularna kultura kao posrednik srpsko-hrvatskih jezičnih dodira među mladima: posuđivanje žargonizama

Majstorović, Matej

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:615110>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-06**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti
Diplomski studij južnoslavenskih jezika i književnosti
Jezično-prevoditeljski smjer

**POPULARNA KULTURA KAO POSREDNIK SRPSKO-HRVATSKIH
JEZIČNIH DODIRA MEĐU MLADIMA: POSUĐIVANJE ŽARGONIZAMA**

DIPLOMSKI RAD

15 ECTS

Student: Matej Majstorović

Mentorica: dr. sc. Virna Karlić, doc.

Zagreb,
prosinac, 2022.

*Zahvaljujem svojoj mentorici doc. dr. sc. Virni Karlić, koja mi je omogućila svu potrebnu pomoć i savjete pri izradi ovog diplomskog rada. Također, zahvaljujem na podršci i pomoći svojoj kolegici i prijateljici Iskri Stojaković.
Rad posvećujem svojem djedu Žiki.*

Student: Matej Majstorović

Mentorica: dr. sc. Virna Karlić, doc.

U Zagrebu, 3. prosinca 2022.

Izjava o neplagiranju

Ja, Matej Majstorović, kandidat za magistra južne slavistike, izjavljujem da je ovaj magistarski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio magistarskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno prepisan iz kojega necitiranog rada. Isto tako izjavljujem da nikoji dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

POTPIS

SAŽETAK:

Rad se bavi utjecajem srpskog jezika na jezik mladih govornika hrvatskog jezika, do kojeg dolazi posredstvom pop-kulturnih sadržaja na srpskom jeziku, a koje mladi iz Hrvatske konzumiraju putem interneta i drugih medija. Pritom se posebna pažnja posvećuje njihovom poznavanju i upotrebi srpskih standardnih i supstandardnih leksema. Rad je organiziran u četiri cjeline. Prva, teorijska cjelina rada posvećena je prikazu obilježja jezika mladih (adolescenata i mladih odraslih) i mladenačkog žargona; utjecajima popularne kulture na jezik; pregledu temeljnih pojmova iz područja kontaktne lingvistike te pregledu srpsko-hrvatskih jezičnih odnosa u 21. stoljeću. U istraživačkoj cjelini rada povodi se istraživanje među studentima Filozofskog fakulteta u Zagrebu dobi između 18 i 25 godina o izloženosti pop-kulturnim sadržajima na srpskom jeziku te poznavanju i upotrebi leksema iz srpskog žargona te srpskog standardnog jezika. Isto istraživanje provedeno je među pripadnicima zrele odrasle dobi (od 35 do 50 godina) kako bi se utvrdile eventualne međugeneracijske razlike. Nakon prikaza rezultata istraživanja slijede rasprava i zaključak.

Ključne riječi: jezik mladih, žargon, jezični kontakti, popularna kultura, hrvatski jezik, srpski jezik

ABSTRACT:

This thesis deals with the influence of Serbian language on the language of young Croatian speakers, which comes through pop-cultural content that young people from Croatia consume via Internet and other media. Special attention is paid to their knowledge and use of Serbian standard and substandard lexemes. The thesis is organized into four parts. The first, theoretical part is devoted to the characteristics of the youth language and jargon, influences of popular culture on language, an overview of basic terms in the field of contact linguistics, and an overview of Serbian-Croatian language relations in the 21st century. The second part of the thesis is devoted to the research conducted among students of the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb (between the ages of 18 and 25). The research deals with the exposure of young Croats to Serbian pop-cultural content, and their knowledge and use of Serbian standard and substandard lexemes. The same research was conducted among adult respondents (from 35 to 50 years old) in order to determine possible intergenerational differences. The presentation of the research results is followed by a discussion and conclusion.

Keywords: youth language, jargon, language contacts, popular culture, Croatian language, Serbian language

SADRŽAJ:

1. UVOD	5
1.2. O JEZIKU MLADIH	6
1.3. MLADENAČKI ŽARGON	8
1.3.1. Pojmovi bliski žargonu: sleng, argot, šatrovački	10
1.4. JEZICI U KONTAKTU	12
1.4.1. Jezično posuđivanje i vrste posuđenica	14
1.4.2. Hrvatsko-srpski jezični odnosi i dodiri	15
1.4.3. Popularna kultura kao posrednik hrvatsko-srpskih jezičnih kontakata među mladima	18
2. ISTRAŽIVANJE	21
2.1. METODOLOGIJA	22
2.1.1. Upitnik	22
2.1.2. Ispitanici	24
2.2. REZULTATI ANKETE	25
2.2.1. Poznavanje i kontakt sa srpskim jezikom	25
2.2.2. Poznavanje i upotreba riječi iz srpskog jezika	31
2.3. RASPRAVA	49
3. ZAKLJUČAK	51
4. POPIS LITERATURE	53

1. UVOD

Ovaj diplomski rad bavi se utjecajem srpskog jezika na jezik mladih govornika hrvatskog jezika, do kojeg dolazi posredstvom pop-kulturnih sadržaja na srpskom jeziku. Riječ je o sadržajima koje mladi iz Hrvatske konzumiraju putem interneta i drugih medija (npr. popularna glazba, tekstualni i audio-vizualni sadržaji na društvenim mrežama, televizijske reality emisije, filmovi, serije itd.). Pritom se posebna pažnja posvećuje posuđivanju supstandardnih leksema iz srpskog mladenačkog žargona.

Rad se sastoji od tri cjeline. Prva cjelina rada posvećena je prikazu obilježja jezika mladih (adolescenata i mladih odraslih) i mladenačkog žargona, utjecaja popularne kulture na jezik te temeljnih pojmova iz područja kontaktne lingvistike (vrste jezičnih kontakata, jezično posuđivanje, tipologija posuđenica). Prema Ranku Bugarskom (2006) žargon je „jezik u malom” koji uživa veliku popularnost među pripadnicima mladih generacija. Žargonom se, kako ističe Bugarski (ibid.), može nazvati svaki neformalni i pretežno govorni varijetet nekog jezika koji služi za identifikaciju i komunikaciju unutar neke društveno određene skupine. U ovome radu prvenstveno ćemo se baviti mladenačkim žargonom. Prema Skelin Horvat (2017) jezik mladih ima svoje specifičnosti te služi kao sredstvo identifikacije njegovih korisnika. Sklonost jezičnoj kreativnosti i inoviranju (pa tako i jezičnom posuđivanju), generacijska solidarnost i težnja za izoliranjem od pripadnika drugih generacija, kao i otvorenost utjecajima popularne kulture, obilježja su jezika ove dobne skupine. U nastavku slijedi poglavlje posvećeno kratkom pregledu srpsko-hrvatskih jezičnih odnosa u 21. stoljeću. Iako je nakon raspada bivše SFR Jugoslavije došlo do udaljšavanja srpskog i hrvatskog jezika, smatramo da su među pripadnicima mlađih generacija u Hrvatskoj, prvenstveno zbog sve veće dostupnosti pop-kulturnih sadržaja na srpskom jeziku putem interneta, srpsko-hrvatski jezični dodiri sve intenzivniji. U drugoj, istraživačkoj cjelini rada prikazano je istraživanje provedeno među studentima preddiplomskih i diplomskih studija Filozofskog fakulteta u Zagrebu starosti između 18 i 25 godina (kao pripadnika mlađe odrasle dobi) o izloženosti pop-kulturnim sadržajima na srpskom jeziku te poznavanju srpskih žargonizama koji su frekventni u suvremenim pop-kulturnim sadržajima. Isto istraživanje provedeno je među pripadnicima zrele odrasle dobi kako bi se utvrdile međugeneracijske razlike. U završnoj cjelini rada prikazani su rezultati istraživanja, nakon čega slijede rasprava i zaključak.

1.2. O JEZIKU MLADIH

Pojam *mladi* odnosno *adolescenti*¹ u sociolingvistici se veže za određenu životnu dob, koja predstavlja ključan element njegova definiranja. Zbog toga se jezik mladih definira kao generacijski jezik, odnosno jezik obilježen životnom dobi govornika. Generacijski jezik odražava obilježja njegovih korisnika, a istovremeno može biti i njihovo identifikacijsko sredstvo (Skelin Horvat 2017: 43). To je jezik kojim se mladi u komunikaciji služe među sobom, a gotovo nikada u komunikaciji s pripadnicima drugih generacija (ibid. 68).

Kada je riječ o životnoj dobi govornika, valja razlikovati pojmove *kronološka*, *fizička* i *društvena dob* (Eckert 2000). Kronološka dob odnosi se na broj godina koji je prošao od čovjekovog rođenja, fizička na psihofizičku zrelost pojedinca, dok je društvena dob povezana s određenim životnim prekretnicama koje se u različitim kulturama vezuju za različitu kronološku dob (Karlić 2014: 91). Zato se prilikom određivanja granica među dobnim razredima trebaju uzimati u obzir kulturne specifičnosti. Budući da se u današnje vrijeme zbog tzv. produžene mladosti mijenjaju vremenski okviri dobnih skupina, teško je odrediti jasne granice između djetinjstva, mladosti (adolescencije) te rane i zrele odrasle životne dobi. Mlada životna dob (adolescencija) počinje sve ranije i završava sve kasnije, stoga u današnje vrijeme traje duže nego u prošlosti (Skelin Horvat 2015: 5 prema Tomić-Koludrović i Leburić 2001). Iako se možda na prvi pogled čini da je lako odrediti tko su mladi, Skelin Horvat (2017: 5) ističe da se znanstvenici teško usuglašavaju oko pitanja kojem dobnom okviru pripadaju članovi ove dobne skupine i prema kojim se kriterijima razdvajaju od djece s jedne strane te odraslih s druge strane.

Prema generacijskoj teoriji adolescenti predstavljaju dobno povezanu grupu koja se razlikuje od djece i odraslih, a predstavlja svojevrsni prijelaz između djetinjstva u odraslost (*ibid.*). Adolescenti se od pripadnika drugih generacija, između ostalog, razlikuju na jezičnom planu. Prema tome se može zaključiti da se njihov jezik odlikuje izrazitom kreativnošću, otvorenošću i semantičkim bogatstvom (v. Skelin Horvat 2015: 5–19). Skelin Horvat (2015: 68, prema Columas 2005) ističe kako svaka generacija iznova kreira jezik svojih prethodnika, iako se on nikada ne mijenja u

¹ U ovome radu pojam *mladi* odnosi se na *adolescente*, ali i na *mlade odrasle govornike*. Prvi dio ovog poglavlja posvećen je jeziku adolescenata, a drugi jeziku *mladih odraslih govornika*.

potpunosti, nego u mjeri koja je dovoljna da razlike među jezikom različitih generacija budu uočljive. Autorica također ističe da unatoč tome što različite generacije govornika istoga jezika žive u isto vrijeme, ne služe se njime na isti način. Najistaknutija obilježja jezika mladih jesu: upotreba žargona, jezična kreativnost (npr. upotreba individualnih tvorenica te sklonost jezičnoj igri), otvorenost prema inoviranju, a posebno jezičnom posuđivanju i dr. U nastavku ovog rada posebnu pažnju ćemo posvetiti žargonizmima i jezičnom posuđivanju.

Karlič (2014: 92, prema Chambers 2000) navodi da adolescenti pripadaju dobnoj skupini za koju se vezuje proces osamostaljivanja od drugih članova obitelji, općenito odvajanje od pripadnika mlađih i starijih generacija te solidariziranje s vršnjacima. Ovaj proces odražava se, između ostalog, na jezičnom planu – u vidu prekrivenog jezičnog prestiža koji pripisuju jeziku mladih. U skladu s time, Mavrović (2018: 20) ističe da se adolescentska dob u sociolingvistici tumači kao razdoblje u kojem pripadnici ove dobne skupine „odgovaraju” na društvena ograničenja i očekivanja odraslih (Eckert 2003: 112), a Sulić (2019: 14) zaključuje da su pripadnici ove skupine – prvenstveno srednjoškolci i studenti iz urbanih sredina – skloni uvođenju novina u jezik s ciljem odvajanja od drugih generacija.

U sociolingvistici se kao zaseban dobni razred nekada izdvajaju *mladi odrasli* (eng. *young adults*), u koji spadaju pojedinci životne dobi između 18 i 22 ili 18 i 25 godina. Jezik mladih odraslih obično je sličan jeziku adolescenata, s time da se po nekim obilježjima počinje približavati jeziku odraslih. To ovisi i raznim „vanjskim” faktorima:

U vrijeme kada tinejdžeri i mladi odrasli počinju razvijati nestandardne oblike govora postaju svjesni da se uskoro bliži kraj ugodnosti i sigurnosti djetinjstva i suočavanje sa 'stvarnim svijetom'. Tinejdžeri koji planiraju nastaviti živjeti u istom susjedstvu i kretati se u istim društvenim krugovima (recimo, raditi posao s istim ljudima s kojima su išli u srednju školu) možda neće imati razloga promijeniti način na koji govore, ali oni koji se planiraju preseliti, ići na fakultet i napredovati, to će svakako učiniti.²

Čagalj (2018: 447) ukazuje i na to da jezik mladih iznimno potentan urbanolekt, koji istovremeno služi za iskazivanje i oblikovanje više različitih identitetskih kategorija, kao što su pripadnost

² <https://socialcommunication.truman.edu/identities/age/teenagers/>

općoj kulturi mladih te pripadnost pojedinim supkulturnim grupama. Osim toga, njegovom upotrebom mladi se suprotstavljaju tradicionalnim vrijednostima i svijetu odraslih.

Zahvaljujući globalizacijskim procesima i internetu, danas na jezik mladih najsnažniji utjecaj imaju popularnokulturni sadržaji dostupni putem interneta, koji su najčešće na engleskom jeziku. Upravo upotrebom anglizama i pseudoanglizama mladi u današnje vrijeme konstruiraju urbani mladenački identitet (Skelin Horvat 2015: 71). Osim anglizama, jezik mladih obiluje i posuđenicama iz drugih jezika. U ovome radu bavit ćemo se analizom posuđivanja riječi iz srpskog žargona među mladima u Hrvatskoj.

1.3. MLADENAČKI ŽARGON

Postoje različite definicije žargona, a većina njih temelje se na istim ili sličnim obilježjima ove vrste sociolekta³. Prema Bugarskom (2006: 12) žargon je:

[...] svaki neformalni i pretežno govorni varijetet nekog jezika koji služi za identifikaciju i komunikaciju unutar neke društveno određene grupe – po profesiji, socijalnom statusu, uzrastu i slično – čije članove povezuje zajednički interes ili način života, a koja uz to može biti i teritorijalno omeđena. Žargon je obeležen specifičnim jezičkim sredstvima, pre svega leksičkim i frazeološkim, a izuzetno i gramatičkim i fonološkim. (ibid.)

Sličnu definiciju nudi Kolanović (2004: 303), prema kojoj je žargon idiom kojim se služe pripadnici određene struke ili specifičnih društvenih slojeva, a može se odrediti i kao „emocionalan način na koji se izražavaju mladi”.

Bugarski (2003: 13) navodi kako je žargon prvenstveno sociolekt jer je „primarno vezan za društvene mreže, [te je,] kao snažno obeležje njihovog identiteta i ekskluzivan znak pripadnosti datoj skupini, [...] u osnovi sociolekt, premda se u nekim ispoljenjima preklapa sa funkcionalnim stilom ili registrom, pa i dijalektom”. Autor (ibid. 10–13) pritom razlikuje tri tipa žargona: stručni, supkulturni i omladinski/mladenački. Stručni žargon je poseban registar neke struke, a

³ Sociolekt ili društveni dijalekt je „govor povezan s određenom društvenom klasom ili profesionalnom skupinom unutar društva” (<https://hr.eferrit.com/socijalni-dijalekt-ili-sociolekt-definicija-i-primjeri/>)

karakteristika mu je pretjerana, šablonska, često i pretenciozna upotreba stručnih naziva. Za razliku od njega, supkulturni i mladenački žargon obiluju životopisnim i maštovitim kreacijama. Slabo su razumljivi izvan skupine korisnika te se mijenjaju najbrže od svih vrsta jezičnih varijeteta. U nekim se slučajevima supkulturni i mladenački žargoni mogu preklapati, primjerice kada su adolescenti pripadnici neke supkulture.

O nastanku žargona Bugarski navodi sljedeće:

[...] generalno se može reći da žargon nastaje kao rezultat osobenog, spontanog i po pravilu usmenog i anonimnog verbalnog stvaralaštva, osobito mladih generacija. Tako oslobođena jezička energija ispoljava se izvorno žargonski, ili pak kroz žargonsku preradu elemenata domaćeg jezičkog standarda, arhaizama, dijalektizama, pa i profesionalizama, kao i preuzimanjem žargonizama iz drugih jezika. (Bugarski 2003: 14)

Kao glavna jezično-stilska obilježja autor (ibid. 14) ističe leksičku produktivnost i inovativnost, gramatičku fleksibilnost, semantičku ekspresivnost, metaforičnost, asocijativnost i humorističnost. Kada je riječ o leksičkoj produktivnosti, izdvaja čak devet tvorbenih modela u žargonu: (1) nastanak novih značenja postojećih riječi metaforizacijom (*krtica* – 'doušnik', *dizajner* – 'vozilo pauk'); (2) posuđenice iz raznih jezika, najčešće engleskog (*kul*, *faca*, *špreha*, *spika*); (3) permutacija slogova ili glasova (*vozdra* – 'zdravo', *cofa* – 'facio', *derpe* – 'peder'); (4) premetaljke sa dodacima, po ustaljenim obrascima šatrovačkog (*ubicašinje* – 'šibica', *uvazaglanje* – 'glava'); (5) skraćivanje (*faks*, *profa*, *koka*); (6) inicijali (*dž* – 'džabe', *bzvz* – 'bezveze'); (7) slaganje (*šverc-komerc*, *baba-sera*); (8) slijevanje (*čoporativno* – 'čopor + kolektivno'); (9) sufiksacija (*bezveznjak*, *brzak*, *polovnjak*) (ibid. 15–16).

Žargon je idiom koji ima svoj specifičan leksik, po kojem se razlikuje od standardnog jezika. Prema Muhvić-Dimanovski (2002) karakteristike po kojima se žargon razlikuje od standardnog jezika su sljedeće:

(1) Generacijska ograničenost žargonizama – neki su žargonizmi tipični za jednu generaciju, stoga se žargon različitih generacija može razlikovati.

(2) Brzo zastarijevanje – budući da korisnici žargona teže čestim leksičkim inovacijama, ova vrsta žargonizama jako se brzo mijenja. Zbog toga se mnogi žargonizmi više ne koriste te su

zamijenjeni drugim riječima istog značenja (Pavlovski 2000: 77). Muhvić-Dimanovski (2002: 79) ističe da se ne može uvijek procijeniti koji će se žargonizam brzo „istrošiti”, a koji će se zadržati.

(3) Lokalna ograničenost žargonizama – upotreba žargonizama može biti teritorijalno ograničena, to jest žargonizmi mogu biti regionalno „obojeni”.

(4) Sinonimija – žargonizmi mogu imati brojne sinonime (npr. *peder*, *peško*, *gej*, *pederko*, *tetka*, *homić* i dr.).

(5) Polisemija – žargonizmi mogu imati više značenja (npr. žargonizam *mala* može označavati nečiju djevojku, zgodnu djevojku ili djevojčicu, što zavisi od konteksta).

(6) Posuđenice – žargon obiluje posuđenicama iz drugih jezika, posebice engleskog (npr. *svajpanje*, *lajkanje*, *folovanje*)

1.3.1. Pojmovi bliski žargonu: *sleng*, *argot*, *šatrovački*

U lingvističkoj literaturi uz pojam žargona u upotrebi su bliski pojmovi poput slenga, argota i šatrovačkog. I danas postoje nesuglasice o tome što ti pojmovi označavaju te u kakvom su međusobnom odnosu. Palinić (2019: 7) o tome tvrdi sljedeće:

Neki jezikoslovci leksem *žargon* drže leksičkom nadređenicom, a lekseme *sleng*, *argot*, *šatru* te *šatrovački* kao njegove podređenice; drugi pak jezikoslovci pokušavaju razgraničiti i razlikovati te pojmove unutar iste skupine. Svi zaključci vode istoj misli pri pokušaju razgraničavanja pojmova: 'Granice između žargona, šatrovačkoga govora i kolokvijalnoga nisu uvijek jasno određene jer postoje brojna preklapanja. Kroatistička literatura nema razrađene kriterije za određivanje granica među njima'. (Kovačević 2001: 379)

Prema Skelin Horvat (2009: 10) *sleng* ili *slang* je međunarodni jezikoslovni naziv za izričaje i riječi koje se upotrebljavaju u neformalnom, kolokvijalnom stilu. Autorica ističe da je proces razvoja žargona i slenga sličan, jer se nove riječi u slengu također tvore premetanjem slogova, kraćenjem, sufiksacijom, posuđivanjem, preuzimanjem iz dijalekata i sl. Skelin Horvat (ibid. 22) ističe kako se „stručnjaci [se] ne mogu složiti niti oko temeljnih stvari, kao što je odrediti je li sleng jezik, podskup jezika, rječnik ili stil”, stoga ne postoji ni jasna diferencijacija među pojmovima *sleng* i *žargon*. Kao glavnu razliku između slenga i žargona Bugarski (2006: 15) navodi:

Najveća je [razlika] ona između stručnih i svih drugih žargona, i to potvrđuje preovlađujuća praksa imenovanja onih prvih terminom *jargon* u engleskom i francuskom jeziku, a ovih drugih terminima *slang* odnosno *argot* – iako i tu neretko ima nedoslednosti.

Prema Bugarskom (2003: 107) *argo* ili *argot* je poseban varijetet neke skupine ljudi određenog zanimanja ili određene društvene sredine koji je drugima nerazumljiv. Argot se najčešće definira kao tajni govor neke zajednice na nekoj osnovi (npr. među pripadnicima neke bande). O pojmu *šatrovački* i njegovom odnosu prema pojmovima *argot* i *sleng* Marković (2021: 148) tvrdi sljedeće:

[...] jedni će ga smatrati zastarjelim (usp. Bugarski 2006:15), jedni mu vraćaju prvobitno značenje tajnoga jezika zlikovaca i društvenih marginalaca koje otprilike odgovara e. terminu *cant* ili fr. terminu *argot*, uzetima vrlo relativno (usp. Samardžija 2006:20), jedni će pak danas u hrvatskome pod šatrovačkim razumijevati govorenje sa slengovskom metatezom (usp. npr. *doma* → *mado*, *pivo* → *vopi*, *lud* → *udlu*), karakterističnim rječogradnim postupkom.

1.4. JEZICI U KONTAKTU

Lingvistika jezičnih kontakata ili kontaktna lingvistika bavi se istraživanjima raznih aspekata jezičnih dodira. Pojam *kontaktna lingvistika* uvodi Weinreich 1953. godine u knjizi *Languages in Contact* (Filipović 1986: 17). Prema Burnić (2021: 320) *jezični kontakt* ili *jezični dodir* pojam je koji označava komunikaciju ili kontakt između govornika različitih jezika – bilo da se radi o aktivnoj komunikaciji bilo o pasivnoj izloženosti jeziku koji govorniku nije materinji. Prema ovoj autorici kontaktna lingvistika bavi se proučavanjem posljedica jezičnih kontakata u vidu dvojezičnosti, jezičnog miješanja, jezičnih interferencija, smjene jezika te nastanka jezičnih saveza (ibid. 318).

Prema Filipoviću (1986: 17) do jezičnog kontakta dolazi u sljedećim situacijama:

- (a) kad se neka riječ ili fraza jezika davaoca L_D (*giving language or lending language*) preuzima u sustav jezika primaoca L_P (*receiving language*), tj. u procesu jezičnog posuđivanja;
- (b) kad govornik jezika X, materinski jezik (*mother tongue or native language*) – L_1 , odluči naučiti jezik Y, strani jezik (*foreign language*) – L_2 , tj. u procesu usvajanja stranog jezika. U oba se slučaja javlja lingvistička interferencija (*linguistic interference*), odstupanje od norme. U prvom slučaju to je odstupanje od norme jezika primaoca (L_P), a u drugom se javlja odstupanje od norme stranog jezika (L_2).

Prema Weinreichovoj definiciji *lingvistička interferencija* je odstupanje od jezičnih normi kod dvojezičnih osoba, do čega dolazi pod utjecajem drugog jezika kojim govornik vlada (Filipović 1986: 36). Weinreich (ibid.) pritom razlikuje govornu i jezičnu interferenciju. Govorna interferencija javlja se u određenim govornim situacijama u kojima sudjeluju dvojezične osobe, dok u slučaju jezične interferencije strani jezični elementi postaju sastavnim dijelom recipijentovog jezika (proces integracije). Škiljan (1980: 139) ističe kako su jezični kontakt i interferencija vrlo složeni fenomeni zbog njihove povezanosti s kulturnim kontaktima i prožimanjima, te nisu uvjetovani samo jezičnim nego i izvanjezičnim faktorima. Martinet (1982: 95–112) smatra da se interferencija javlja kod gotovo svih govornika, a do nje dolazi u dvojezičnim situacijama te pri učenju stranih jezika. Interferencija se može javljati na svim jezičnim razinama, tj. može se manifestirati na fonetskoj, fonološkoj, gramatičkoj, leksičkoj i sintaktičkoj razini. Kroz povijest ljudskog jezika, od samih svojih početaka, jezici su stupali u međusobne kontakte i time počeli utjecati jedni na druge na različite načine i u raznim okolnostima (Filipović 1986: 19). Jezični kontakti mogu rezultirati međujezičnim posuđivanjem (detaljan prikaz slijedi u narednom

odlomku), prebacivanjem kodova, smjenom jezika, generiranjem novih jezika (pidžinizacija i kreolizacija) te jezičnom smrću (usp. Coulmas 2018).

Prema Filipoviću (1986: 38) prebacivanje kodova je pojava do koje dolazi kada bilingvalni govornik naizmjenično upotrebljava dva jezika, tj. u svoje iskaze na jeziku A uvodi neasimilirane elemente iz jezika B. Interferencija je individualno i nehotično preuzimanje glasovnih, morfoloških, sintaktičkih i leksičkih elemenata ili značajki iz jednog jezika u drugi uslijed jezičnog kontakta i dvojezičnosti.⁴ Pidžinizacija i kreolizacija procesi su nastanka novih jezika do kojih dolazi uslijed jezičnog kontakta. Upotreba pidžina je vrlo ograničena, koriste se isključivo kao sredstvo osnovnog sporazumijevanja među govornicima različitih jezika. Pidžin obično kombinira elemente izvornih jezika svojih korisnika te je jednostavniji od njih u smislu da ima siromašniji vokabular te jednostavniji fonološki sustav te morfologiju i sintaksu (Rickford i McWhorter 1998).⁵ Kreolski jezici su najčešće pidžini koji su stekli svoje izvorne govornike. U skladu sa svojom proširenom društvenom ulogom, kreolski jezici obično imaju bogat vokabular i složeniju gramatiku od pidžina (ibid.). Smjena jezika (eng. *language shifting*) nastupa kada neka jezična zajednica jedan jezik zamjeni drugim. Ako se taj postupak ostvari na razini cijele zajednice, nastupa jezična smrt (Grenoble 2021). Smjena jezika je široko rasprostranjena pojava, posebice u zajednicama koje su iz povijesnih, političkih, društvenih i ekonomskih razloga bile primorane prihvatiti jezik većine, dominantnije društvene skupine (najčešće kolonizatora).⁶ Jezična smrt podrazumijeva potpuni nestanak jezika u smislu da više nema njegovih izvornih govornika. Jezična smrt je samo u ekstremnim slučajevima rezultat iznenadne smrti cijele zajednice govornika. Obično do izumiranja jezika dolazi uslijed smjene jezika (Collete Grinevald 1998: 258). Očuvanjem ugroženih jezika bavi se disciplina pod nazivom lingvistička ekologija.

⁴ Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 6. 6. 2022. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=27621>

⁵ Stranica se ne navodi jer rad nije numeriran.

⁶ Stranica se ne navodi jer rad nije numeriran.

1.4.1. Jezično posuđivanje i vrste posuđenica

Elementi svih jezičnih razina mogu se posuđivati iz jednog jezika u drugi i time postati sastavnim dijelom jezika primatelja. Posuđivanje se najčešće odvija na leksičkoj razini, a pri jezičnom kontaktu prvo se posuđuje leksik, a tek kasnije, u slučaju dužeg i intenzivnijeg kontakta, dolazi do posuđivanja fonema, morfema i drugih jezičnih obilježja (Burnić 2021: 322). Prema Dabo-Denegri (1998: 439) nijedan narod nije razvio potpuno autohtonu kulturu lišenu svakog kontakta s drugim narodima, što podrazumijeva neminovan kontakt s drugim jezicima.

Filipović (1986: 23) ističe da jezično posuđivanje može biti rezultatom potrebe i mode. U slučaju potrebe riječ je posuđivanju i pojma i riječi, pa se najčešće radi o posuđenim imenima mjesta, osobnim imenima i nazivima za nove (uvezene) predmete i pojave. Filipović (ibid. 24) dodaje da se jedna riječ može posuditi iz jezika davaoca u više navrata, u različitim vremenskim razdobljima. U takvim slučajevima „oblik posuđen u najstarijem razdoblju najviše će se razlikovati od oblika u jeziku davaocu“ (ibid.). Riječ se može posuditi u jezik putem jezika posrednika, u kojem se ta riječ već bila posuđenica. Ako posuđenica u jezik ulazi posredstvom dva različita posrednika, imat će dva različita značenja i/ili dva različita oblika (ibid.).

*

Pojam *posuđenica* označava leksem koji je oblikom i/ili značenjem preuzet iz jednog jezika ili dijalekta u drugi, a koji se integrirao u jezik primalac.⁷ Pojmom *posuđenica* označavaju se riječi stranog porijekla koje su se potpuno prilagodile jeziku primaocu i govornici ih ne osjećaju kao stranu riječ, dok se pojmom *tudica* označavaju riječi koje nisu prilagođene jeziku primaocu (ibid.)

S obzirom na njihova obilježja Dabo-Denegri (1998: 441–448) dijeli posuđenice u šest skupina: (1) izravne posuđenice, koje podrazumijevaju preuzimanje cjelokupnog leksema (njegovog izraza i sadržaja) – npr. *panorama*, *gadget*; (2) pseudoposuđenice – riječi koje su nastale od elemenata stranog porijekla, no ne postoje u tom obliku i s tim značenjem u jeziku davaocu – npr. *antibaby pilula*; (3) semantičke posuđenice – riječi koje su pod utjecajem strane riječi dobile novo, dodatno

⁷ Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 7. 6. 2022. <<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49716>>

značenje – npr. *krtica* (novo značenje 'tajni agent' preuzeto je iz engleskog jezika); (4) izvedenice – riječi koje su nastale izvođenjem iz posuđenice prema morfosintaktičkim načelima jezika primaoca – npr. *seksi*, *kul* (imaju samo analitičku komparaciju); (5) prevedenice ili kalkovi – npr. *medeni mjesec* (iz engleskog *honeymoon*); (6) skraćenice stranog porijekla koje nastaju različitim postupcima tvorbe riječi, a koje su se uslijed učestale upotrebe potpuno integrirale u jezični sustav – npr. *CD*, *USB* (iz engleskog *Compact Disc* i *Universal Serial Bus*).

1.4.2. Hrvatsko-srpski jezični odnosi i dodiri

Hrvatska i srpska književnojezična tradicija do 19. stoljeća uvelike su se razlikovale:

Srbi na narodnom jeziku pišu praktički tek od 19. stoljeća kada su, nakon Vukove reforme, konačno prekinuli sa *slavjanosrpskim*, rusificiranim srpskim jezikom koji su upotrebljavali viši slojevi društva, dok je tradicija književnog narodnog jezika u Hrvatskoj mnogo duža (najstariji se praispisi hrvatskog književnog, ne još standardnoga, jezika, koliko god neizravni, po nekima mogu tražiti već od Kašićeve gramatike 1604). Stoga je logično da se u Srbiji naglašavao pravi čisti narodni govor (u opoziciji prema umjetnom *slavjanosrpskom*), dok je u Hrvatskoj na cijeni bila književna tradicija jer su izvori hrvatskoga književnoga jezika, a samim time i pisane tradicije koja može biti različita od govornog jezika, puno dublji nego srpski. (Kapović 2010: 59)

U 19. stoljeću započinje proces približavanja dvaju jezika te rad na zajedničkom jezičnom standardu. Njihov odnos mijenjao se usporedno s političkom klimom između Hrvatske i Srbije kroz 20. stoljeće:

Srpskohrvatski jezik od prve polovine XIX veka, tj. od trenutka kada je započet svesni proces njegove standardizacije, predstavljao je istovremeno subjekt i sredstvo delovanja koje ima za cilj političku i kulturnu integraciju Srba i Hrvata. Sa sigurnošću je teško dovesti u pitanje činjenicu da su srpske i hrvatske intelektualne elite, koje su podržavale određene političke sredine, na prelasku iz XIX u XX vek, aktivno radile na stvaranju zajedničkog standardnog srpskohrvatskog jezika. Kad su uspele taj plan da realizuju pomenuti kod je brzo postao jedan od glavnih simbola jugoslovenske državne zajednice. Može se, uostalom, reći da je osim osnivanja Jugoslavije 1918. i njenog oživljavanja 1945. g. srpskohrvatski jezik predstavljao najvažniji plod srpsko-hrvatske nacionalne saradnje u XIX veku. I što je važno, na osnovu načina na koji su se jugoslovenske intelektualne elite odnosile prema statusu toga jezika, moglo se sa velikom verovatnoćom zaključiti puno o aktuelnoj klimi srpsko-hrvatskih nacionalnih i političkih odnosa. (Jarošević 2012: 170)

Prema Jaroševiću (ibid. 173) srpsko-hrvatska jezična suradnja bila je najintenzivnija u prvom desetljeću te sredinom 20. stoljeća. U to se vrijeme radilo na osnaživanju jezične veze između dva naroda. Početkom stoljeća hrvatska strana je odbacila jezičnu tradiciju iliraca i Veber-Tkalčevićeve škole, što je predstavljalo važan korak prema hrvatsko-srpskoj jezičnoj integraciji (ibid. 174). U međuratnom periodu i za vrijeme Drugog svjetskog rata došlo je do prekida rada na zajedničkom standardnom jeziku, a nakon uspostavljanja SFR Jugoslavije on se nastavlja. Potpisivanjem Novosadskog dogovora 1954. godine restituirana je ideja o srpsko-hrvatskoj jezičnoj zajednici. Ponovno udaljavanje slijedi 70-ih godina, za vrijeme Hrvatskog proljeća (ibid.). Nakon toga su uslijedili pokušaji nastavka rada na zajedničkom standardnom jeziku, a do konačnog odbacivanja takve ideje dolazi 90-ih godina raspadom SFR Jugoslavije. Godine 1991. hrvatski jezik i latinično pismo Ustavom su proglašenim službenim jezikom i pismom Republike Hrvatske.

Kada su uspostavljene nove neovisne države, prema zamislima mnogih je trebalo uspostaviti i nove neovisne jezike na službenoj razini. To, dakako, nije značilo da treba izmisliti jezik od nule, nego da je službenu ideju o jedinstvenom hrvatskosrpskom jeziku trebalo zamijeniti idejom zasebnoga hrvatskoga jezika. Uz taj projekt je stala i velika većina hrvatskih jezikoslovaca. Početkom 1990-ih je novine preplavljivalo mnoštvo jezičnih savjeta, kritiziralo se bivšu jugoslavensku unitarističku jezičnu politiku, upozoravalo se na srbizme (stvarne ili ne) koji su ušli u hrvatski za vrijeme Jugoslavije, izlazili su razlikovni rječnici hrvatskoga i srpskoga, mnoge riječi su se oživljavale, stvarane su nove riječi, a neke se već postojeće riječi počelo forsirati. (Kapović 2010: 76)

Badurina (2015: 65) ističe da je 90-ih godina pojačana skrb o hrvatskome leksičkom blagu, a na udaru hrvatskih purista u prvom mahu su se pronašli srbizmi. Kako bi se našle zamjene za srbizme, kao najlogičniji postupak bio je posezanje za hrvatskim leksemima koji su bili u doba unitarističke jezične politike prisilno potiskivani u pasivni leksički sloj, dok je druga mogućnost bila tvorba novih riječi koji su obilato došli do izražaja, najviše kod zamjena za nadiruće angлизme (ibid. 68). Leksičke promjene Badurina (ibid. 69–70) dijeli u tri kategorije: (A) uvođenje hrvatskih termina koji su zakonskim aktima zadobili apsolutnu prevlast (npr. leksem *oficir* zamijenjen je leksemom *časnik*, leksem *pasoš* zamijenjen je leksemom *putovnica*), (B) nametanje određenih leksema umjesto drugih, jednako vrijednih i podjednako prihvatljivih ili čak prihvatljivijih leksema (npr. *porijeklo/podrijetlo*, *upotreba/uporaba/poraba*); (C) uvođenje hrvatskih leksema koji

koegzistiraju s internacionalizmima, s istom ili različitom stilskom vrijednošću (npr. *rezerva/pričuva, faktor/čimbenik, kompjutor/računalo*).

Nakon raspada bivše SFR Jugoslavije hrvatski jezik se počeo sve više udaljavati od srpskog na leksičkom, gramatičkom i pravopisnom planu. Međutim, posljednjih godina jezični kontakti među govornicima hrvatskog i srpskog jezika sve su intenzivniji – pogotovo putem interneta među govornicima mlađih generacija. O tome primjerice svjedoči rječnik žargonizama koji je nastao 2021. godine u sklopu projekta Srednje škole Duga Resa i Tehničke škole Karlovac. Rječnik su izradile tri učenice uz mentorsku pomoć svojih profesorica, a u njemu su prikupile žargonizme kojima se učenici služe u svakodnevnoj komunikaciji.⁸ U ovom kontekstu zanimljivo je otkriće vezano uz žargonizme srpskog porijekla:

Ipak, najzanimljiviji su zaključci nakon odrađenog projekta, a oni kažu da su hrvatski žargonizmi pod velikim utjecajem srbizama, a ne samo anglizama, što nijedno istraživanje dosad nije pokazalo. Posljedica je to velikog utjecaja srpske YouTube i Tik tok scene. Neke od najzanimljivijih riječi su *reši*, *đuskati* i *gaser*, a što one znače može se pronaći u rječniku. (ibid.)

Temeljem analize rječnika Grba i Sokač (2022: 123) zaključuju:

Jezik mladih danas nije pod utjecajem jezičnih politika kojima su bile izložene starije generacije, odnosno populacija mladih pred dvadesetak godina. Ono što je bilo jezično nepoželjno devedesetih godina, bilo je pod utjecajem društva i jezičnih politika, a danas su te barijere srušene, tj. mladi nemaju negativne konotacije prema srpskom jeziku i srbizmima.

⁸ <https://radio-mreznica.hr/hrvatski-zargonizmi-pod-velikim-utjecajem-srbizama-a-ne-samo-anglizama-resi-duskati-gaser-tek-dio-primjera/>

1.4.3. Popularna kultura kao posrednik hrvatsko-srpskih jezičnih kontakata među mladima

Većina definicija popularne kulture temelji se na njezinom sučeljavanju sa srodnim pojmovima i drugim oblicima kulture (Maširević 2020: 20).

Popularnu kulturu nemoguće je definirati jednostavnom definicijom jer se među teoretičarima još uvijek vode rasprave o tome što je ona zapravo, je li to suvremena američka kultura, što su njezini izričaji, kada je započela, može li se izjednačiti s masovnom i folk kulturom, je li to kultura koju stvara narod ili kultura dominantnih struktura koje se njome koriste za ostvarivanje vlastitih ideoloških i materijalnih ciljeva. Zato ju je najbolje opisati uz pomoć njezinih osnovnih obilježja – spektakla, pružanja zadovoljstva, progresivnosti i promjene, kontradiktornosti, emocionalnosti te raskida s tradicionalnim normama i vrijednostima. (Labaš i Mihovilović 2011: 96)

Prema *Hrvatskoj enciklopediji*, popularna kultura je:

[...] kultura koja je svima dostupna i široko rasprostranjena; svakodnevna medijska kultura koja prevladava u suvremenom društvu; zajednički skup praksa i uvjerenja koje su stekle globalnu prihvaćenost i koje obilježava medijska dostupnost i pojava u obliku komercijalnoga proizvoda. Sadržaj popularne kulture određen je dnevnim interakcijama, potrebama i željama te uključuje različite svakodnevne životne prakse, od prehrane i mode do masovnih (popularnih) medija i različitih oblika zabave poput športa, filma, televizije, stripa, glazbe i književnosti. U materijalnom smislu, popularna kultura skup je općenito dostupnih artefakata, odnosno široko nabavljivih industrijskih zabavnih i kulturnih (medijskih) proizvoda; ona se širila usporedno s pojavom i širenjem komunikacijskih medija (tiska, filma, radija, televizije, nosača zvuka i slike, digitalnih medija, telefonije, Interneta).⁹

Neki autori klasificiraju kulturu u tri razreda: nisku, srednju i visoku. Time se razdvajaju pop-ostvarenja bliža umjetnosti i ona bliža masovnoj kulturi (Maširević 2020: 18). Prema Ijaz¹⁰ jezik je važan element širenja kulture i njezine popularizacije. Kramsch (1998) ističe da su jezik i kultura povezani na tri načina: (1) jezik izražava kulturnu stvarnost (ljudi riječima izražavaju činjenice i ideje); (2) jezik utjelovljuje kulturnu stvarnost (ljudi daju značenje svojem iskustvu); (3) jezik simbolizira kulturnu stvarnost (ljudi vide svoj jezik kao simbol svog identiteta). Jezik je, dakle, dio kulture te se ona posredstvom jezika održava i prenosi s jedne generacije na drugu. Društvo i

⁹ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=49511>

¹⁰ https://www.academia.edu/7167692/Pop_Culture_and_Language

njegova kultura s vremenom se mijenjaju, a jezik je pokazatelj tih promjena. Na njega, između ostalog, utječe razvoj novih tehnologija i komunikacijskih medija.

O važnosti proučavanja utjecaja popularne kulture na jezik te specifičnosti jezika popularne kulture raspravlja Werner u zborniku pod naslovom *The Language of Pop Culture*. Jezik popularne kulture autor definira kao jezik popularnokulturnih artefakata poput jezika tekstova pjesama, knjiga, stripova, filmova, serija, reklama, mimova i drugih sadržaja s interneta, ističući kako je za sada slabo istražen, iako je njegov utjecaj na znanje, stavove i vrijednosti ljudi neupitan te ima „društveno transformacijski potencijal” (2018). U istome zborniku Trotta (2018)¹¹ ga opisuje na sljedeći način te ukazuje da može snažno utjecati na jezik svakodnevne komunikacije:

Jezik pop-kulture često se razlikuje od jezične građe koja se obično koristi u lingvističkim istraživanjima. Pisani jezik odražava svakodnevni govorni jezik, ali to nije ista stvar – tekstovi pjesama dozvoljavaju strukture koje se svakodnevnom jeziku smatraju negramatičnima i neprikladnima, ali su normalne u kontekstu u kojem se pojavljuju. Spoj teksta i slike učestao je u reklamama, na internetskim stranicama, u stripovima i grafičkim romanima te uključuje druge semiotičke elemente koji nisu podložni postojećim lingvističkim modelima.

*

U prethodnim poglavljima utvrdili smo da je jedno od glavnih obilježja jezika mladih otvorenost prema stranim utjecajima. Mediji putem kojih mladi danas dolaze u kontakt sa srpskim jezikom društvene su mreže (npr. *Facebook*, *Instagram* i *TikTok*), srpska popularna glazba, srpski filmovi i serije, *YouTube* kanali, *reality* emisije poput *Zadruga*, *Parova*, *Zvezda Granda* i sl. Popularno-kulturni sadržaji na srpskom jeziku, koji su dostupni posredstvom društvenih mreža i drugih medija, uživaju veliku popularnost među mladima u Hrvatskoj – što zbog dostupnosti sadržaja, što zbog kulturne i jezične bliskosti. Prema Grbi i Sokač (2021: 117) srbizmi su od devedesetih godina 20. stoljeća bili nepoželjni u hrvatskom jeziku, a danas postaju popularni među mladima te su odraz praćenja trendova na društvenim mrežama, kao i u svakodnevnom govoru, a ostvaruju se prvenstveno na leksičkoj, tvorbenoj i frazeološkoj razini.

¹¹ Stranica se ne navodi iz razloga jer rad nije numeriran.

https://books.google.hr/books?id=BIJHDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=sr&source=gb_s_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Za sada je posuđivanje srbizama među mladim govornicima hrvatskog jezika slabo istraženo. Jedino sustavno istraživanje te pojave, koliko nam je poznato, provele su autorice Grba i Sokač (2021) među 153 učenika sva četiri razreda Srednje škole Duga Resa i Tehničke škole Karlovac uzrasta između 14 i 19 godina. Autorice su provele istraživanje ne bi li utvrdile kako se odnos hrvatskih srednjoškolaca promijenio prema srpskom jeziku s obzirom na popularizaciju srpske scene među mladima, a posebice pod utjecajem novih medija. Istraživanje je provedeno na korpusu od 818 žargonizama koje učenici koriste u svakodnevnoj pisanoj i usmenoj komunikaciji, a koji je izvorno prikupljen za potrebe izrade rječnika žargonizama.¹² Analizom korpusa autorice (ibid. 125–126) su utvrdile najfrekventnije modele nastajanja žargonizama: (1) proširivanje značenja leksema standardnog jezika ili metaforizacija, (2) posuđivanje iz engleskog jezika te (3) posuđivanje iz srpskog jezika. Kada je riječ o posuđivanju iz srpskog jezika, zabilježene su leksičke posuđenice iz srpskog žargona (npr. *gasirati*, *smarati*, *flekser*) i standardnog jezika (npr. *haos*, *fudbaler*, *profesorka*), kao i tvorbene posuđenice (npr. *influserka*, *tiktokerka*) te posuđene fraze (npr. *ide gas*). Autorice u radu ističu da je u mnogim slučajevima teško razlučiti koji je element posuđen iz srpskog jezika u hrvatski, a koji iz hrvatskog jezika u srpski, jer nije uvijek moguće razlučiti tijek posuđivanja. Na kraju rada zaključuju da rezultati istraživanja ukazuju na to da su mlade generacije otvorene prema jezičnim utjecajima iz srpskog jezika te da u procesu posuđivanja ključnu ulogu imaju društvene mreže.

¹² Rječnik je dostupan na poveznici:
<https://read.bookcreator.com/ekAJLALZg6VIuDGPu0YC0ORxoyq2/H31HJfuCToeFmwMVGqK6Lg>

2. ISTRAŽIVANJE

U ovoj cjelini rada provedeno je istraživanje o poznavanju i upotrebi pojedinih srpskih žargonizama i standardnih lekesema među izvornim govornicima hrvatskog jezika koji pripadaju dvjema dobnim skupinama: mladim odraslima (od 18 do 25 godina) i odraslima zrele odrasle dobi (od 35 do 50 godina). Istraživanje se nadovezuje na istraživanje Grbe i Sokač (2021), koje je provedeno među srednjoškolcima te je njime utvrđeno da adolescenti posredstvom pop-kulturnih sadržaja aktivno koriste žargonizme iz srpskog jezika, čemu doprinosi njihova neopterećenost ratom i izostanak negativnih konotacija prema srpskom jeziku. Ovim istraživanjem nastojali smo među pripadnicima dviju generacija ispitanika utvrditi poznavanje i upotrebu 12 žargonizama koji su preuzeti iz popisa Grbe i Sokač (2021) uz neke pridružene frekventne žargonizme (*keva, smarač, smuvati, gaser, švaler, bleja, flekser, ide gas, fazon, ložiti se, ukapirati, matorci*) te 12 leksema iz standardnog srpskog jezika koji se odnose na svakodnevne stvari i pojmove, a imaju drugačiji korijen nego u hrvatskom jeziku (*pavlaka, fioka, bioskop, sveska, pečurka, merdevine, vazduh, šargarepa, bukvalno, pirinač, hartija, sočivo*). Istraživanje je provedeno putem *online ankete* među mladim odraslim studentima Filozofskog fakulteta u Zagrebu te među odraslim ispitanicima srednje životne dobi koji posljednjih 10 godina žive u Zagrebu. Upitnikom se ispitala izloženost ispitanika srpskim pop-kulturnim sadržajima dostupnim putem svih medija te njihov utjecaj na jezik (poznavanje leksika i leksičko posuđivanje). Istraživanjem smo nastojali ispitati tri hipoteze:

H1 – Pripadnici generacije mladih odraslih više su u kontaktu sa sadržajima na srpskom jeziku od pripadnika srednje životne dobi.

H2 – Pripadnici generacije mladih odraslih bolje poznaju i više koriste srpske žargonizme od pripadnika srednje životne dobi.

H3 – Pripadnici generacije mladih odraslih bolje poznaju i više koriste srpske žargonizme nego srpske standardne riječi.

2.1. METODOLOGIJA

2.1.1. UPITNIK

Anketa se sastoji od ukupno 40 pitanja, a provedena je *online* putem u formatu *Google forms*. Pitanja su organizirana u tri cjeline. Prva cjelina uključuje pet pitanja koja se odnose na podatke o ispitanicima. Druga cjelina sastoji od devet pitanja koja se odnose na izloženost ispitanika srpskom jeziku i pismu te njihovo poznavanje. Treća cjelina sastoji se od 26 pitanja koja se odnose na poznavanje i upotrebu 12 srpskih žargonizama te 12 srpskih leksema iz standardnoga jezika. Posljednja dva pitanja odnose se na upotrebu oblika riječi sa sufiksom tipičnim za srpsko govorno područje. Druga cjelina ankete sastoji se od pitanja s ponuđenim odgovorima s jednostrukim izborom i višestrukim izborom te skalama procjene od 1 do 5, dok se treća cjelina sastoji od kombinacije pitanja s ponuđenim odgovorima te zadatkom s kratkim odgovorom u kojem se od ispitanika traži da navede hrvatski prijevod zadane riječi ako mu je poznat.

Primjer pitanja iz druge cjeline ankete:

(a) primjer pitanja sa skalom procjene

Koliko dobro po Vašoj procjeni razumijete srpski jezik? *

	1	2	3	4	5	
Uopće ga ne razumijem	☐	☐	☐	☐	☐	Odlično ga razumijem

(b) primjer pitanja s ponuđenim odgovorima (jednostruki izbor)

Jeste li boravili u Srbiji tjedan dana ili više? *

- ☐ da, u posljednjih 10 godina
- ☐ da, pred više od 10 godina
- ☐ ne, nikada

(c) primjer pitanja s ponuđenim odgovorima (višestruki izbor)

Putem kojih društvenih mreža i platformi ste u posljednjih mjesec dana bili u kontaktu sa sadržajima na srpskom jeziku? (višestruki izbor) *

☐ Facebook

☐ Instagram

☐ Tik Tok

☐ Twitter

☐ Reddit

☐ You Tube

☐ Ostalo: _____

Primjer pitanja iz treće cjeline ankete:

RIJEČI I IZRAZI IZ SRPSKOG ŽARGONA

Riječ 'matorci' *

☐ nikad nisam čuo/la tu riječ

☐ čuo/la sam je, ali ne znam što znači

☐ znam što znači, ali je nikada ne koristim

☐ znam što znači i ponekad je koristim

☐ znam što znači i često je koristim

Navedite značenje riječi "matorci" ako Vam je poznato.

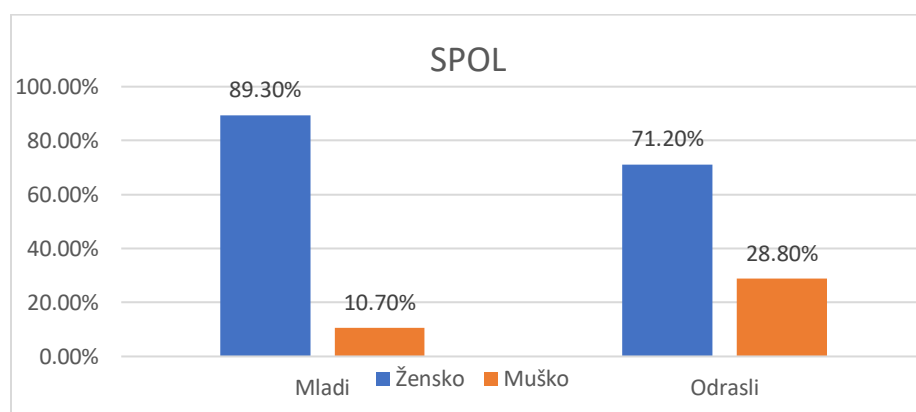
Vaš odgovor _____

U radu će biti statistički obrađeni rezultati svih zadataka osim onih u kojima se od ispitanika traži da navedu značenje riječi. Njihova je funkcija primarno kontrolna, a broj i primjeri pogrešnih odgovora navest će se uz kvantitativnu analizu prvog dijela zadataka iz treće cjeline ankete.

2.1.2. ISPITANICI

Anketa je provedena među 56 studenta Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dobi između 18 i 25 godina te među 66 odraslih osoba srednje dobi između 35 i 50 godina koji posljednjih 10 godina žive na području Grada Zagreba. Svi ispitanici dobrovoljno su pristali anonimno sudjelovati u ovoj anketi.

U oba uzorka prevladavaju ispitanice ženskog spola (Tablica 1).

Tablica 1. Spol ispitanika

U Tablici 2 prikazana je razina studija među studentima te stupanj obrazovanja među ispitanicima srednje životne dobi.

Tablica 2. Razina studija / stupanj obrazovanja ispitanika

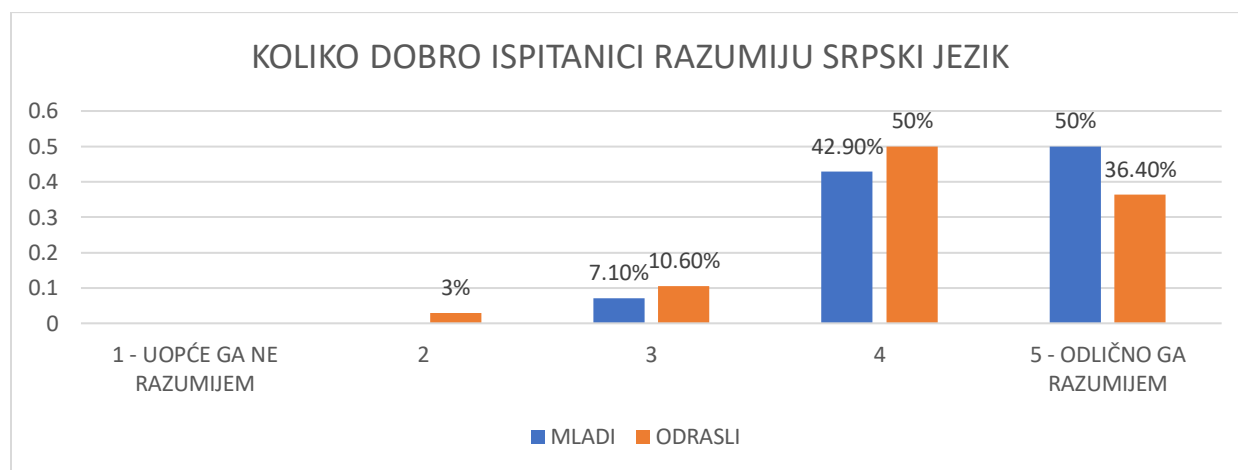
Svi ispitanici izjasnili su se kao izvorni govornici hrvatskog jezika, a studenti Filozofskog fakulteta koji studiraju južnoslavenske jezike i književnosti isključeni su iz istraživanja.

2.2. REZULTATI ANKETE

2.2.1. POZNAVANJE I KONTAKT SA SRPSKIM JEZIKOM

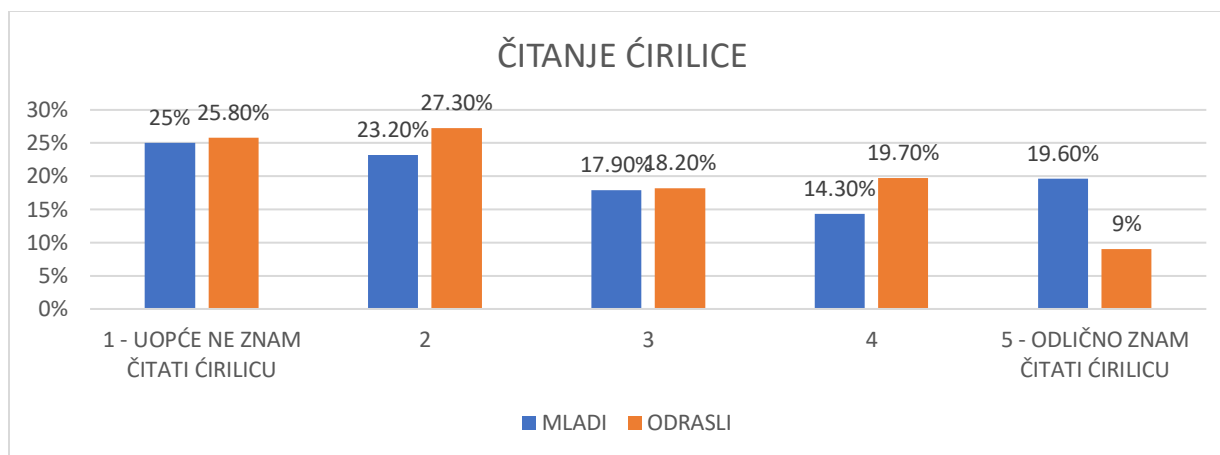
Druga cjelina rada uključivala je devet pitanja koja se odnose na poznavanje i kontakt ispitanika sa srpskim jezikom.

U prvom zadatku od ispitanika se tražilo da na skali od 1 do 5 procijene koliko dobro razumiju srpski jezik. Iz priloženoga Grafa 1 vidljivo je da su mlađi ispitanici većinom (50%) procijenili da odlično razumiju srpski jezik, dok su stariji ispitanici većinom (50%) procijenili da ga razumiju vrlo dobro. Udio ispitanika koji su razumijevanje srpskog jezika ocijenili ocjenom nižom od vrlo dobar malen je, a više ih je među starijim ispitanicima (mlađi 7,10%, stariji 13,60%).

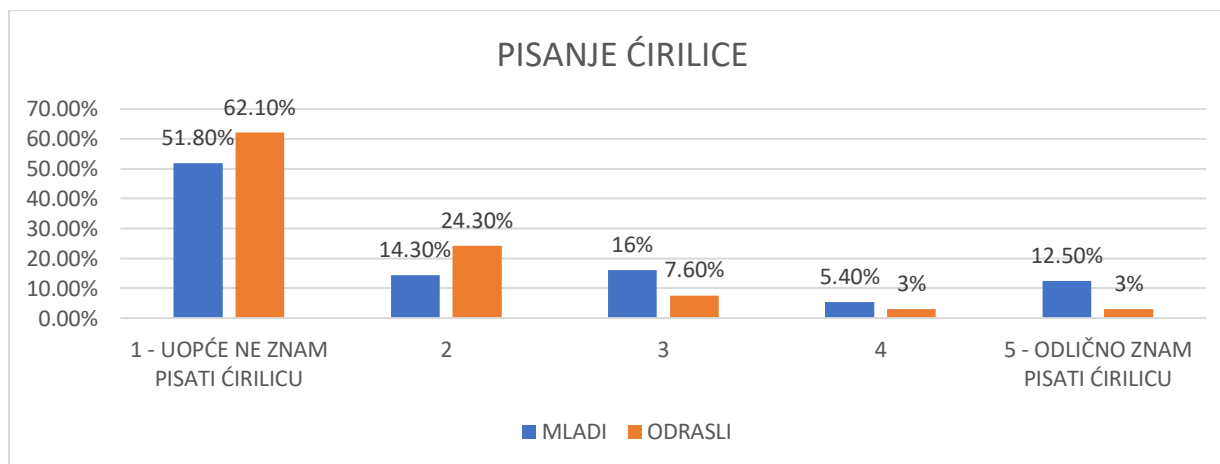
Graf 1. Procjena razumijevanja srpskog jezika.

U drugom zadatku od ispitanika se tražilo da na skali od 1 do 5 procijene koliko dobro znaju čitati ćirilicu. Iz priloženoga Grafa 2 vidljivo je da su rezultati za obje dobne skupine slični, s time da je udio mlađih ispitanika koji su naveli da odlično čitaju ćirilicu nešto veći (mlađi 19,60%; stariji 9%).

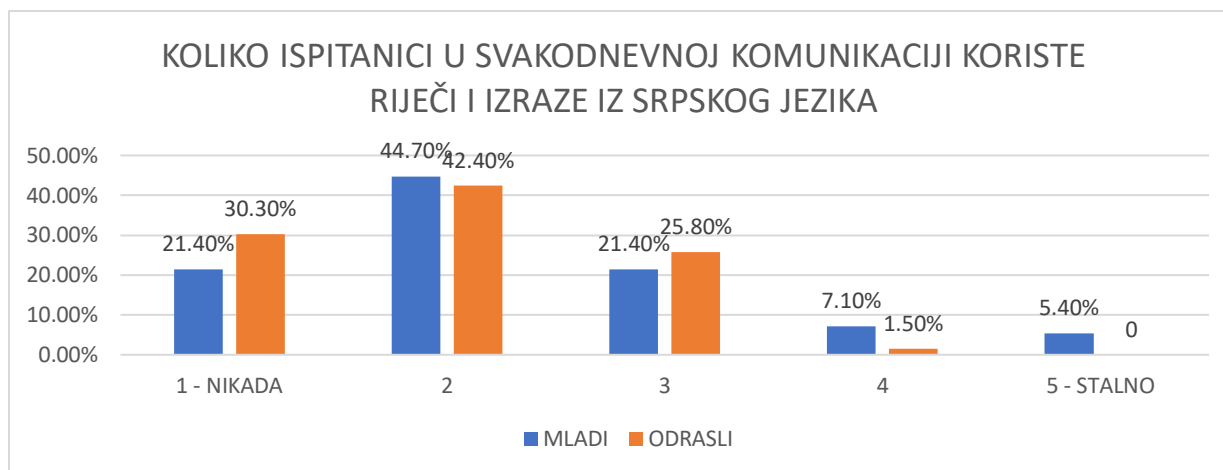
Graf 2. Procjena čitanja ćirilice.

U trećem zadatku od ispitanika se tražilo da na skali od 1 do 5 procijene koliko dobro znaju pisati ćirilicu. Iz priloženoga Grafa 3 vidljivo je da je većina mlađih i starijih ispitanika procijenila da uopće ne zna pisati ćirilicu (mlađi 51,80%; stariji 62,10%). Udio ispitanika koji su pisanje ćirilice ocijenili dobrim, vrlo dobrim ili odličnim (ocjene 3–5) veći je kod mlađih ispitanika (mlađi 33,90%, stariji 13,60%).

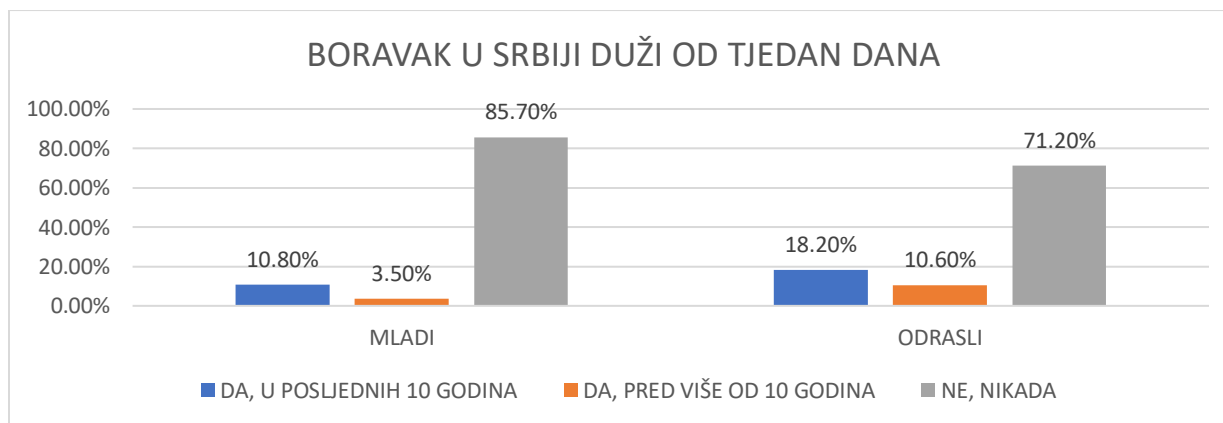
Graf 3. Procjena pisanja ćirilice.

U četvrtom zadatku od ispitanika se tražilo da na skali od 1 do 5 procijene koliko koriste izraze i riječi iz srpskog jezika u svakodnevnoj komunikaciji. Iz priloženog Grafa 4 vidljivo je da je više mlađih ispitanika procijenila da rijetko koristi izraze i riječi iz srpskog jezika (44,70%), što je slučaj i kod starijih ispitanika (42,40%). Udio ispitanika koji su korištenje izraza i riječi iz srpskog jezika ocijenili ocjenama 4 i 5 veći je kod mlađih ispitanika (mlađi 12,5%, stariji 1,5%).

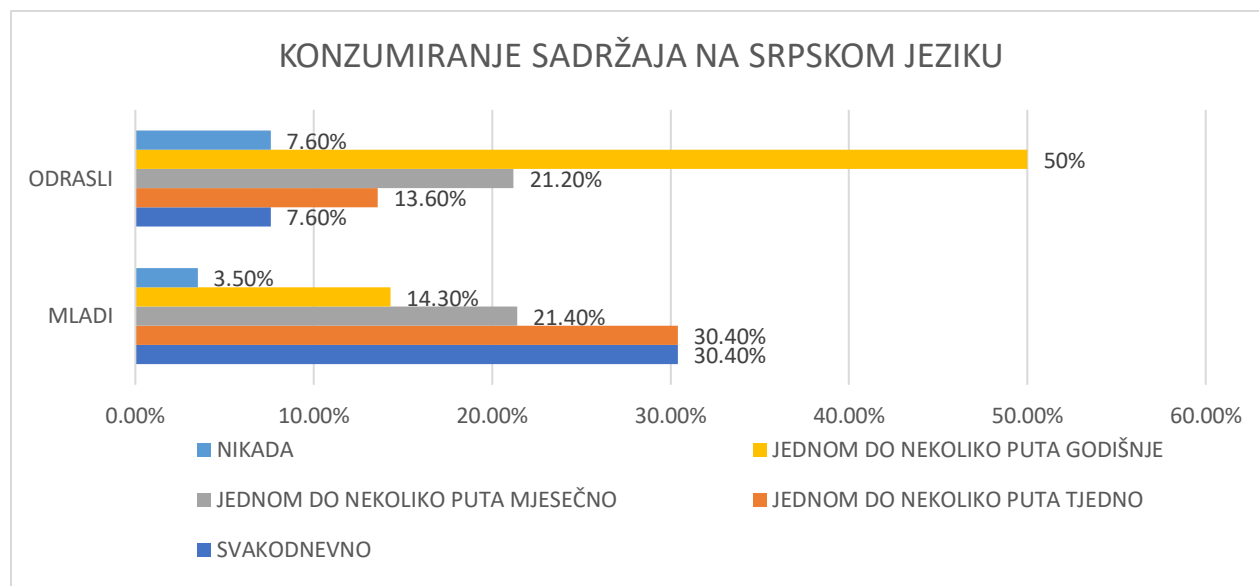
Graf 4. Procjena korištenja riječi i izraza iz srpskog jezika u svakodnevnoj komunikaciji.

U petom zadatku od ispitanika se tražilo da navedu jesu li boravili u Srbiji duže od tjedan dana. Iz priloženoga Grafa 5 vidljivo je da većina mlađih i starijih ispitanika nikada nisu boravili u Srbiji duže od tjedan dana (mlađi: 85,70%; stariji: 71,20%). Više je starijih ispitanika koji su su u posljednjih 10 godina boravili u Srbiji duže od tjedan dana nego mlađih (stariji 18,20%; mlađi 10,80%).

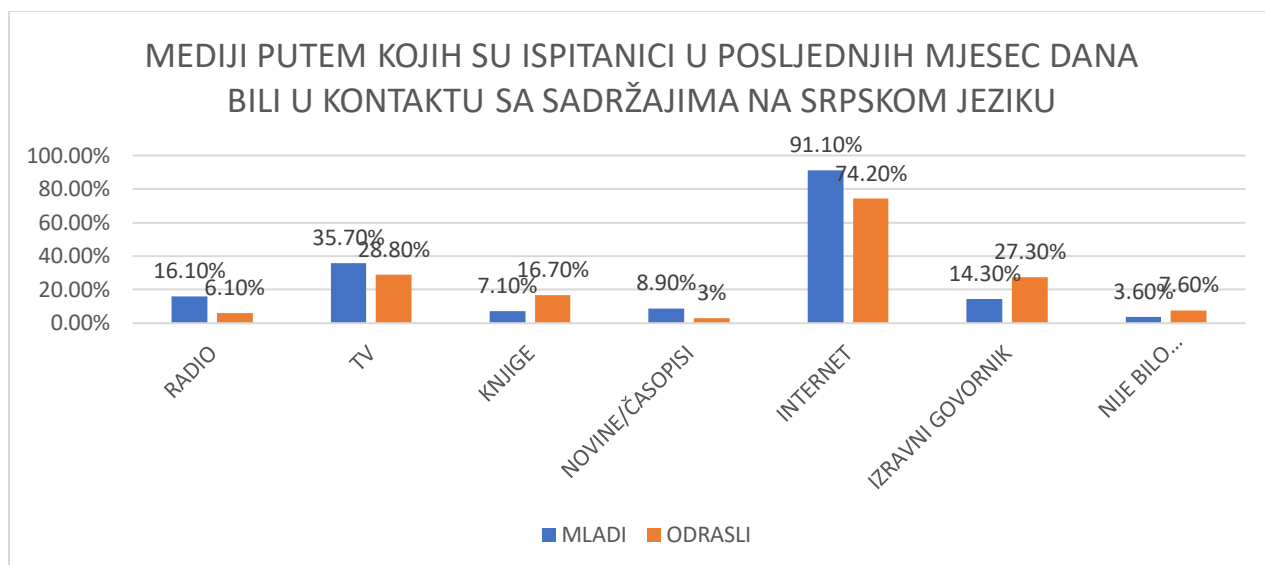
Graf 5. Procjena boravka u Srbiji

U šestom zadatku od ispitanika se tražilo da procijene koliko često konzumiraju sadržaje na srpskom jeziku. Iz priloženoga Grafa 6 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika procijenila da konzumira sadržaje na srpskom jeziku *jednom do nekoliko puta tjedno* i *svakodnevno* (60,80%), dok je većina starijih ispitanika procijenilo da konzumira sadržaje na srpskom jeziku *jednom do nekoliko puta godišnje* i *nikada* (57,60%).

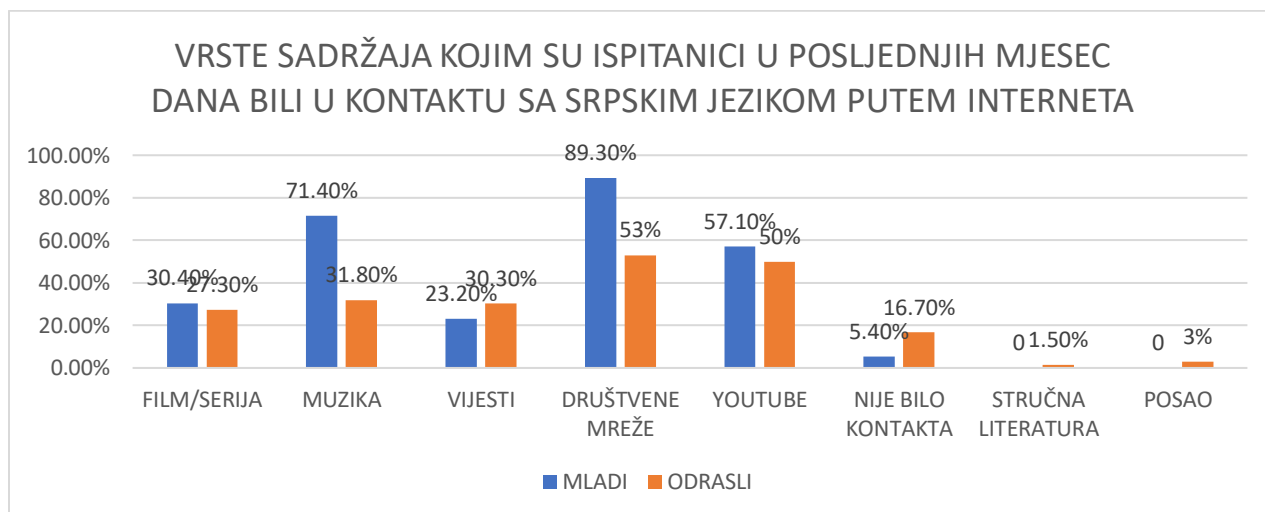
Graf 6. Procjena konzumiranja sadržaja na srpskom jeziku

U sedmom zadatku od ispitanika se tražilo da odrede putem kojih medija su bili u kontaktu sa sadržajima na srpskom jeziku u posljednjih mjesec dana. Ispitanici su imali mogućnost višestrukog izbora odgovora. Iz priloženoga Grafa 7 vidljivo je da je većina mlađih i starijih ispitanika navela internet (mlađi 91,10%; stariji 74,20%), i TV (mlađi 35,70%; stariji 28,80%), dok je radio, knjige, časopise i kontakt s izvornim govornicima naveo manji broj ispitanika.

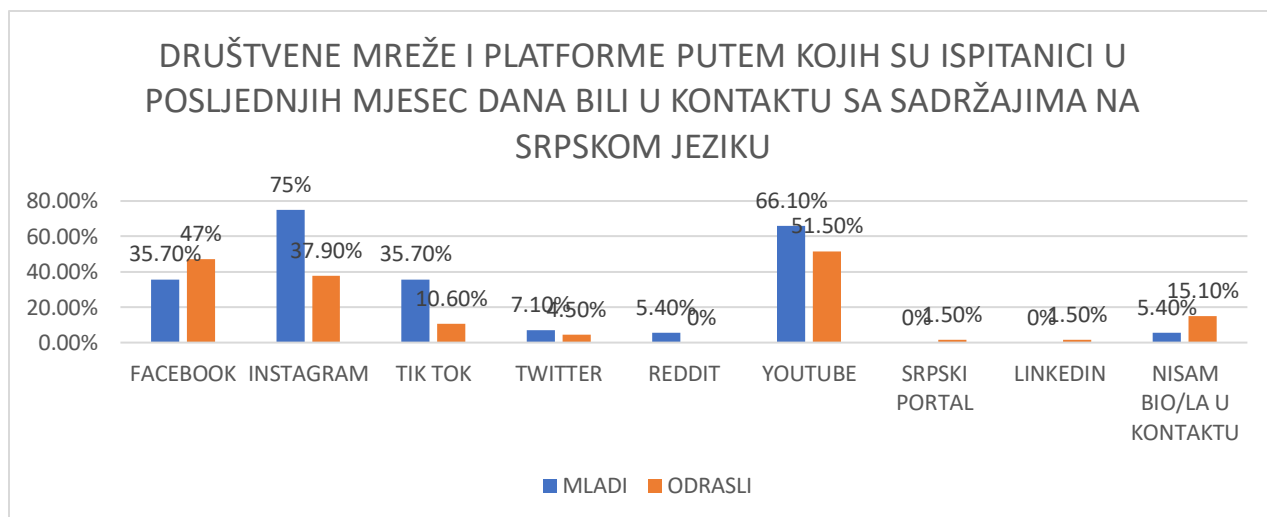
Graf 7. Procjena korištenja medija u posljednjih mjesec dana na srpskom jeziku

U osmom zadatku od ispitanika se tražilo da odrede putem kojih vrsta sadržaja su bili u kontaktu sa srpskim jezikom u posljednjih mjesec dana putem interneta. Iz priloženoga Grafa 8 vidljivo je da je većina mlađih i starijih ispitanika navela društvene mreže (mlađi 89,30%; stariji 53%) i YouTube (mlađi 57,10%; stariji 50%), a velik udio mlađih ispitanika naveo je muziku (mlađi 71,40%; stariji 31,80%).

Graf 8. Procjena korištenja sadržaja u posljednjih mjesec dana na srpskom jeziku putem interneta

U devetom zadatku od ispitanika se tražilo da navedu putem kojih društvenih mreža i platformi su bili u kontaktu sa srpskim jezikom u posljednjih mjesec dana. Iz priloženog Grafa 9 vidljivo je da je većina mlađih i većina starijih ispitanika navela You Tube (mlađi 66,10%; stariji 51,50%). Mlađi ispitanici su u većoj mjeri naveli Instagram i Tik Tok od odraslih ispitanika, dok su odrasli ispitanici u većoj mjeri naveli Facebook od mlađih ispitanika.

Graf 9. Procjena korištenja društvenih mreža i platformi u posljednjih mjesec dana na srpskom jeziku

Analiza podataka iz drugog dijela upitnika pokazala je da većina ispitanika obje generacije procjenjuje svoje razumijevanje srpskog jezika vrlo dobrim ili odličnim, s time da je nešto veći broj mlađih ispitanika izabralo najvišu ocjenu. Rezultati koji se odnose na čitanje i pisanje ćirilice slični su za obje generacije, međutim nešto je više mlađih ispitanika koji su u oba slučaja svoje vladanje ćirilicom ocijenili odličnom ocjenom. Rezultati koji se odnose na korištenje riječi i izraza iz srpskog jezika podjednaki su za obje generacije – ispitanici su većinom procijenili da rijetko koriste riječi i izraze iz srpskog jezika, međutim mlađi ispitanici su u nešto većoj mjeri procijenili da ih koriste često i stalno. Rezultati koji se odnose na boravak ispitanika u Srbiji pokazuju da većina pripadnika obje generacije nikada nije provela duže od tjedan dana u Srbiji, međutim nešto je više starijih ispitanika koji su u posljednjih 10 godina boravili u Srbiji duže od tjedan dana. Što se tiče kontakta sa srpskim jezikom, većina mlađih ispitanika navela je da konzumira sadržaje na srpskom jeziku jednom do nekoliko puta tjedno i svakodnevno, dok je većina starijih ispitanika navela da ih konzumira jednom do nekoliko puta godišnje. Internet je glavni medij putem kojeg

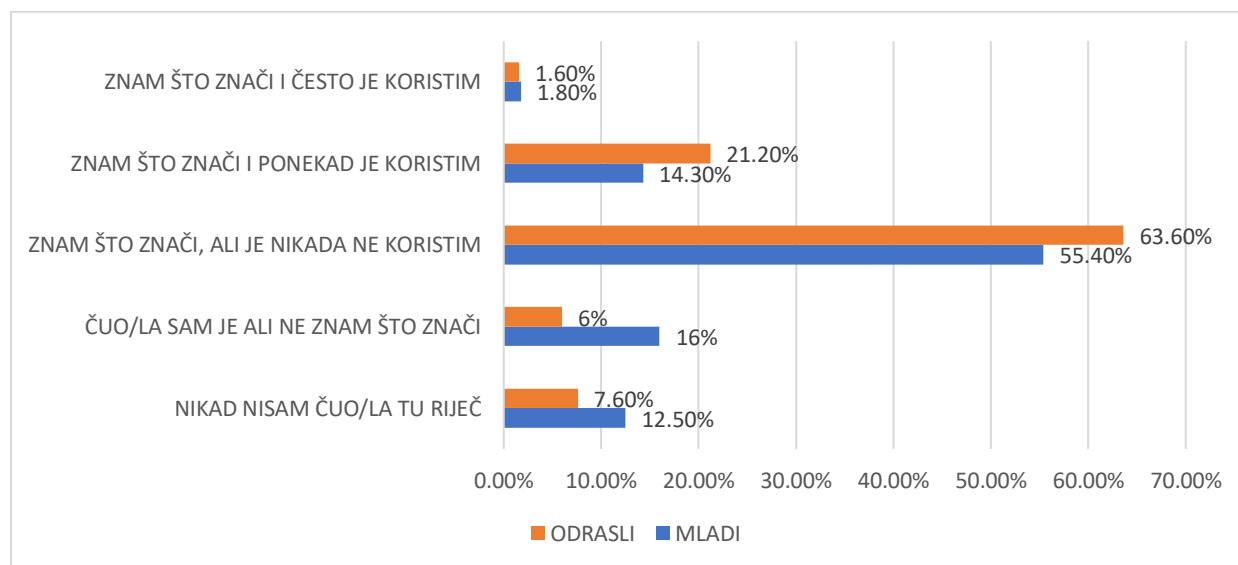
pripadnici obje generacije dolaze u kontakt sa srpskim jezikom, prvenstveno putem You Tubea, Facebooka i Instagrama, a mlađi ispitanici i putem TikToka.

2.2.2. POZNAVANJE I UPOTREBA RIJEČI IZ SRPSKOG JEZIKA

A) ŽARGONIZMI

Riječ *matorci* (roditelji, starci)¹³

Iz priloženoga Grafa 10 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (55,40%) i starijih ispitanika (63,60%) navela da zna što znači riječ *matorci*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto je više starijih ispitanika koji znaju značenje riječi (86,40%) nego mlađih (71,50%).

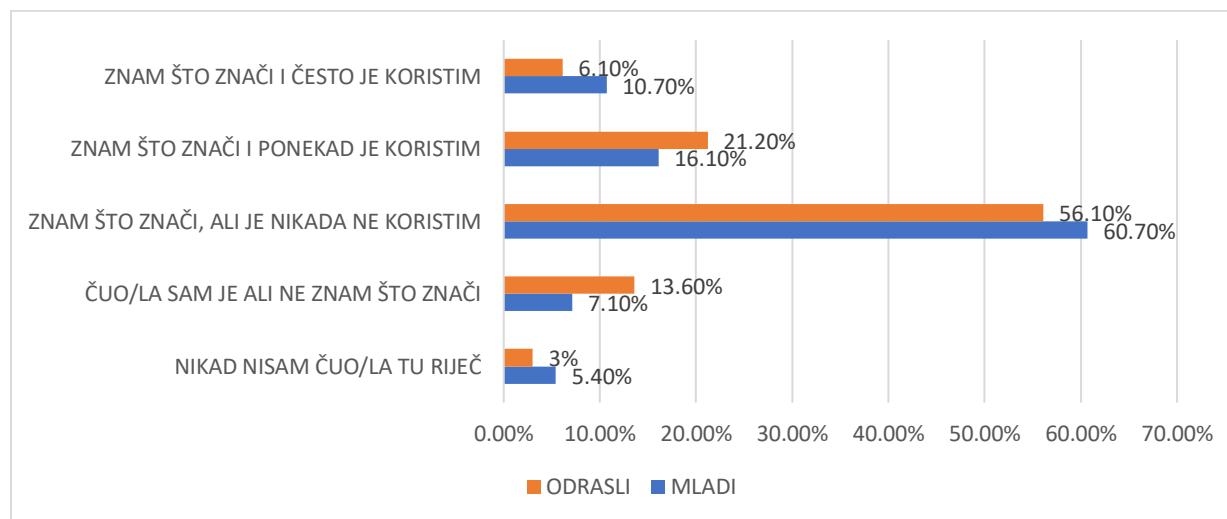
Graf 10. Riječ *matorci*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 39 mlađih te 57 starijih ispitanika. Od toga su tri odgovora (mlađi 1; stariji 2) bila pogrešna (*muževan, prijatelj/rodbina, ukućani*).

¹³ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/> i web-stranici <https://vukajlija.com/matorci>.

Riječ *ložiti se* (paliti se)¹⁴

Iz priloženoga Grafa 11 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (60,70%) i starijih ispitanika (56,10%) navelo da zna što znači riječ *ložiti se*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto više mlađih zna značenje ove riječi od starijih ispitanika (mlađi 87,50%; stariji 83,40%).

Graf 11. Riječ *ložiti se*

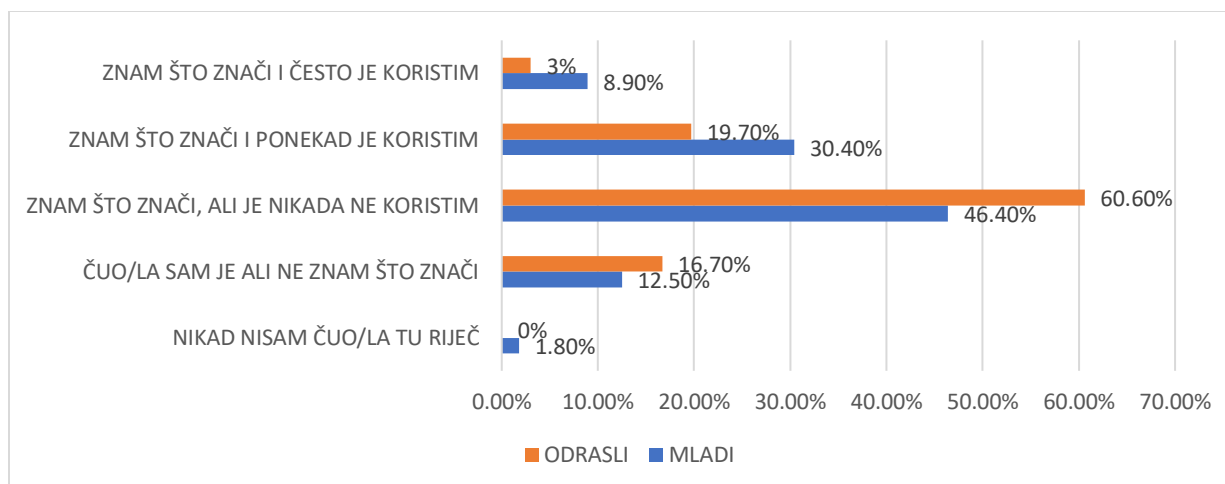
U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 47 mlađih te 54 starijih ispitanika. Od toga je šest odgovora (mlađi 2; stariji 4) bilo pogrešno ili neprecizno (*veseliti se, ljutiti se, brijati, biti nabrijan*).

Riječ *fazon* (stil)¹⁵

Iz priloženoga Grafa 12 vidljivo je da je veći udio mlađih ispitanika (46,40%) i većina starijih ispitanika (60,60%) navela da zna što znači riječ *fazon*, ali je nikada je ne koristi. Sveukupno, nešto više mlađih zna značenje ove riječi od starijih ispitanika (mlađi 85,70%; stariji 83,30%).

¹⁴ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://www.kontekst.io/srpski/ložiti>.

¹⁵ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://www.kontekst.io/hrvatski/fazon>.

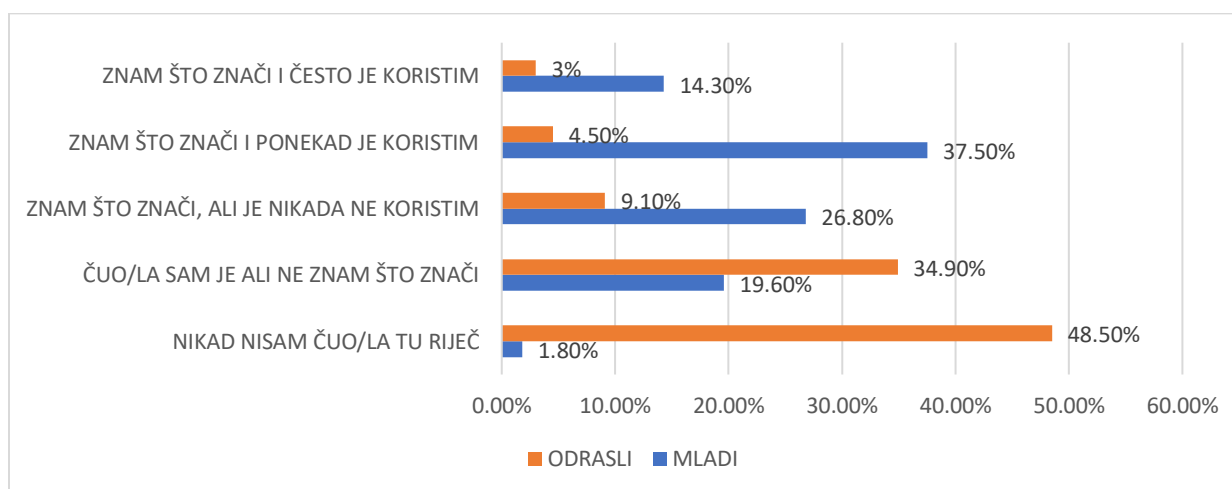

Graf 12. Riječ *fazon*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 46 mlađih te 53 starijih ispitanika. Od toga je osam odgovora (mlađi 2; stariji 6) bilo pogrešno (*period, faza, fora, zezancija, pogled, trend, šala*).

Riječ ***gaser*** (materijalni hvalisavac)¹⁶

Iz priloženoga Grafa 13 vidljivo je da veći udio mlađih ispitanika (37,50%) zna i ponekad koristi riječ *gaser*, dok u većoj mjeri stariji ispitanici (48,50%) nikada nisu čuli. Sveukupno, mnogo je više mlađih ispitanika (78,60%) koji znaju značenje ove riječi nego starijih ispitanika (16,60%).

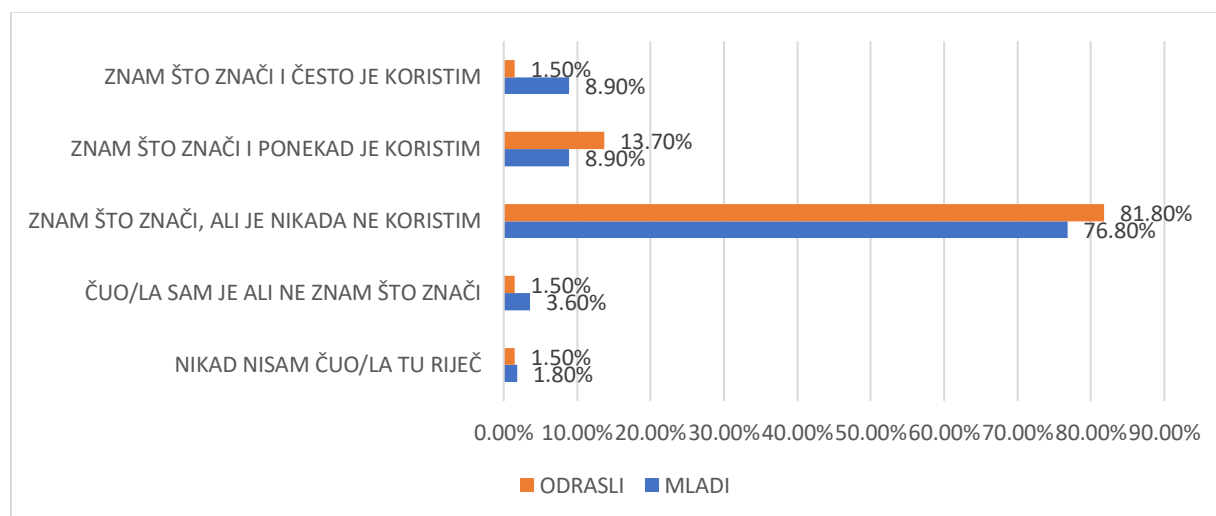
Graf 13. Riječ *gaser*

¹⁶ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema definiciji iz članka <https://direktno.hr/zivot/ide-gas-kidara-kringe-li-vam-se-kada-dogodilo-da-ne-razumijete-sto-vase-dijete-govorig-nas-mali-rjec-283224/>.

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 36 mlađih te 10 starijih ispitanika. Od toga su svi odgovori točni.

Riječ *keva* (majka)¹⁷

Iz priloženoga Grafa 14 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (76,80%) i starijih ispitanika (81,80%) navela da zna što znači riječ *keva*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, podjednak broj mlađih i starijih ispitanika zna značenje ove riječi (mlađi 94,60%; stariji 97%).

Graf 14. Riječ *keva*

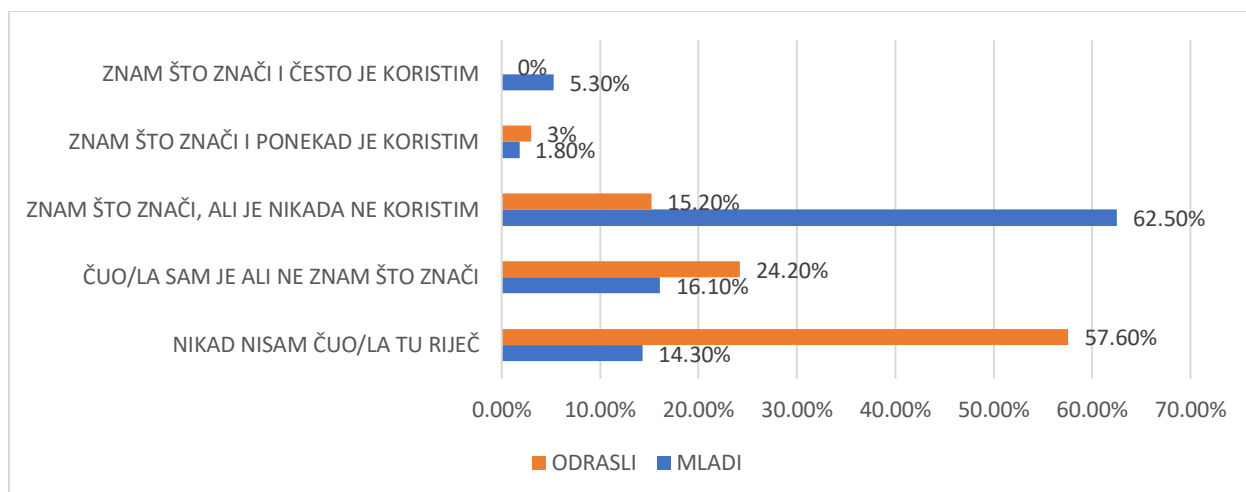
U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 51 mlađih te 63 starijih ispitanika. Od toga je jedan odgovor kod mlađih ispitanika bio pogrešan (*žena*).

Riječ *bleja* (dangubljenje)¹⁸

Iz priloženoga Grafa 15 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (62,50%) navela da zna što znači riječ *bleja*, ali je nikada ne koristi, dok većina starijih ispitanika (57,60%) nikad nije čula tu riječ. Sveukupno, mnogo je više mlađih ispitanika (69,60%) koji znaju značenje ove riječi nego odraslih (18,20%).

¹⁷ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

¹⁸ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

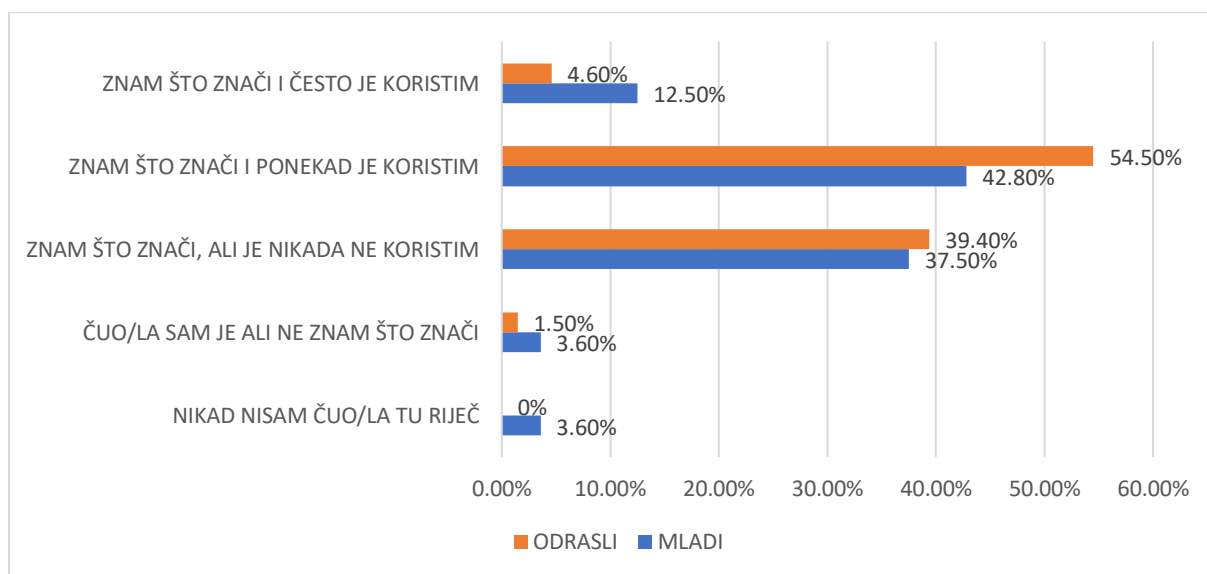

Graf 15. Riječ *bleja*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 37 mlađih te 14 starijih ispitanika. Od toga se sedam odgovora (mlađi 4; stariji 3) odnosilo na gledanje i jedan na izlazak.

Riječ *švaler* (ženskaroš)¹⁹

Iz priloženoga Grafa 16 vidljivo je da je veći udio mlađih ispitanika (42,80%) i većina starijih ispitanika (54,50%) navela da zna što znači riječ *švaler* i ponekad je koristi. Sveukupno je nešto više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (98,50%) nego mlađih (92,80%).

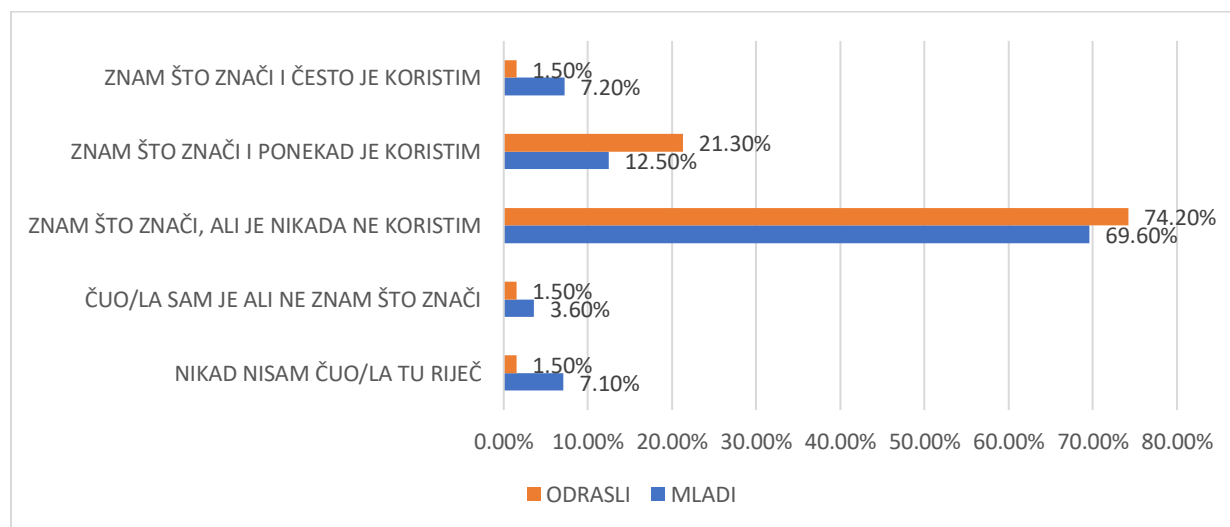
Graf 16. Riječ *švaler*

¹⁹ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 45 mlađih te 61 starijih ispitanika. Od toga su dva odgovora kod starijih ispitanika bila pogrešna (*zabušant, prevarant*).

Riječ *ukapirati* (shvatiti)²⁰

Iz priloženoga Grafa 17 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (69,60%) i starijih ispitanika (74,20%) navela da zna što znači riječ *ukapirati*, ali je nikada je ne koristi. Sveukupno, nešto je više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (97%) nego mlađih (89,30%).

Graf 17. Riječ *ukapirati*

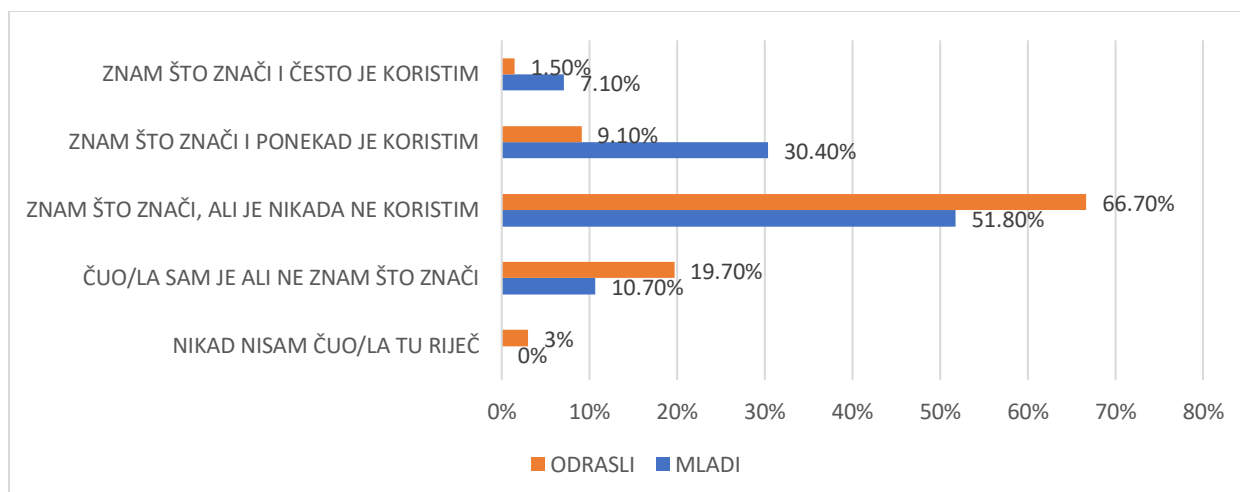
U drugom dijelu zadatka značenje riječi navelo je 49 mlađih te 63 starijih ispitanika. Od toga su dva odgovora starijih ispitanika bila pogrešna (*uklopiti, ubiti*).

Riječ *smuvati se* (spetljati se)²¹

Iz priloženoga Grafa 18 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (51,80%) i starijih ispitanika (66,70%) navela da zna što znači riječ *smuvati se*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto je više mlađih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (89,30%) nego starijih (77,30%).

²⁰ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

²¹ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://www.kontekst.io/hrvatski/smuвати>.

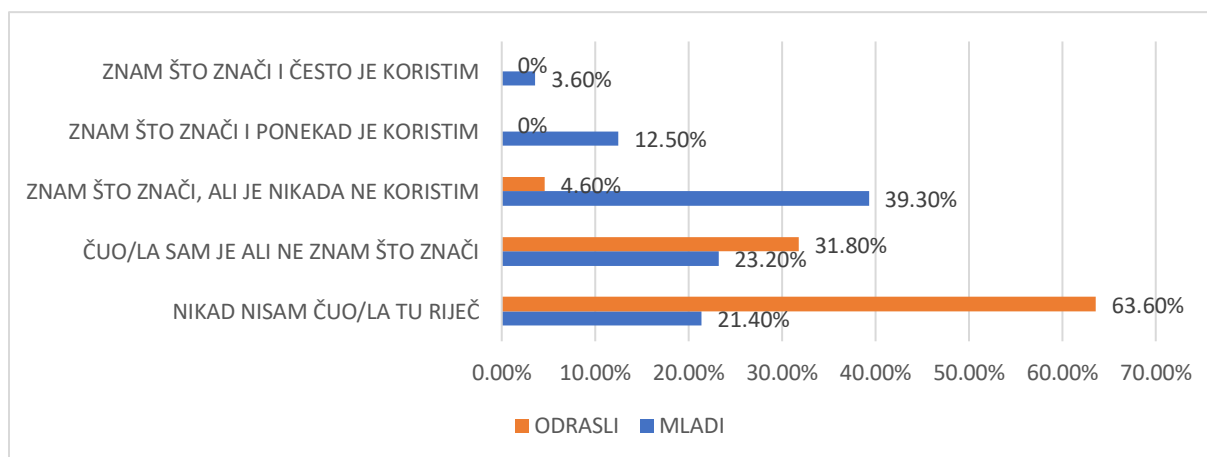

Graf 18. Riječ *smuvati se*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 44 mlađih te 51 starijih ispitanika. Od toga je sedam odgovora (mlađi 2; stariji 5) bilo pogrešno (*zbuniti se, izgubiti se, smuljati, muvati se po gradu, sprijateljiti se, prevariti*).

Riječ *flekser* (onaj koji se pravi važan)²²

Iz priloženoga Grafa 19 vidljivo je da veći udio mlađih ispitanika (39,30%) zna značenje riječi *flekser*, ali je nikada je ne koristi, dok je većina starijih ispitanika (63,60%) nikada nije čula. Sveukupno, mnogo veći udio mlađih ispitanika zna što znači ova riječ nego starijih (mlađi 55,40%; stariji 4,60%).

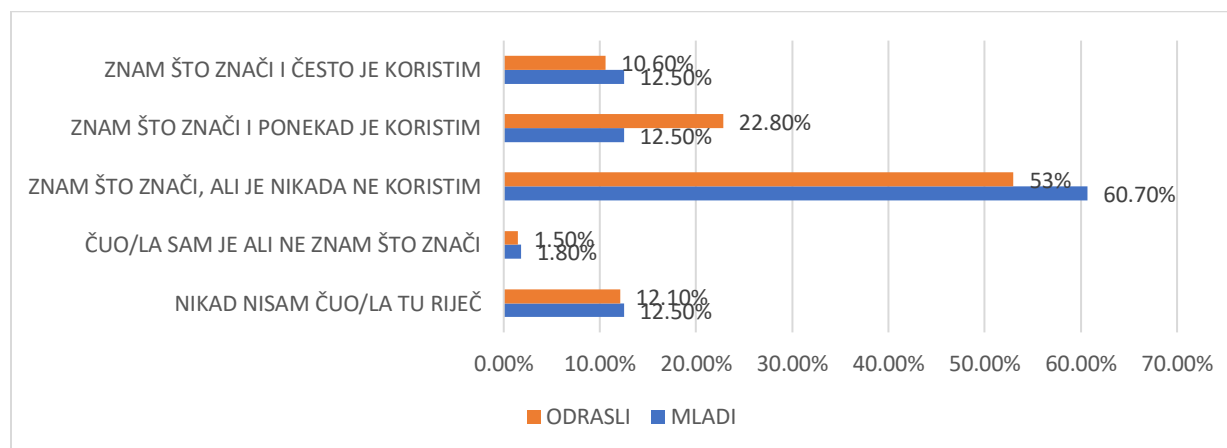
Graf 19. Riječ *flekser*

²² Značenje riječi iz ankete navedeno je prema definiciji iz članka <https://www.racunalo.com/flex-flexing-fleksati-culi-ste-ali-ne-znate-sto-to-znaci/>.

U drugom dijelu zadataka značenje riječi je navelo 29 mlađih te 6 starijih ispitanika. Od toga su dva ispitanika navela da ne znaju kako opisati značenje riječi.

Riječ *smarač* (*davež*)²³

Iz priloženoga Grafa 20 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (60,70%) i starijih ispitanika (53%) navela da zna što znači riječ *smarač*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto više starijih zna značenje ove riječi od mlađih ispitanika (mlađi 85,70%; stariji 86,40%).

Graf 20. Riječ *smarač*

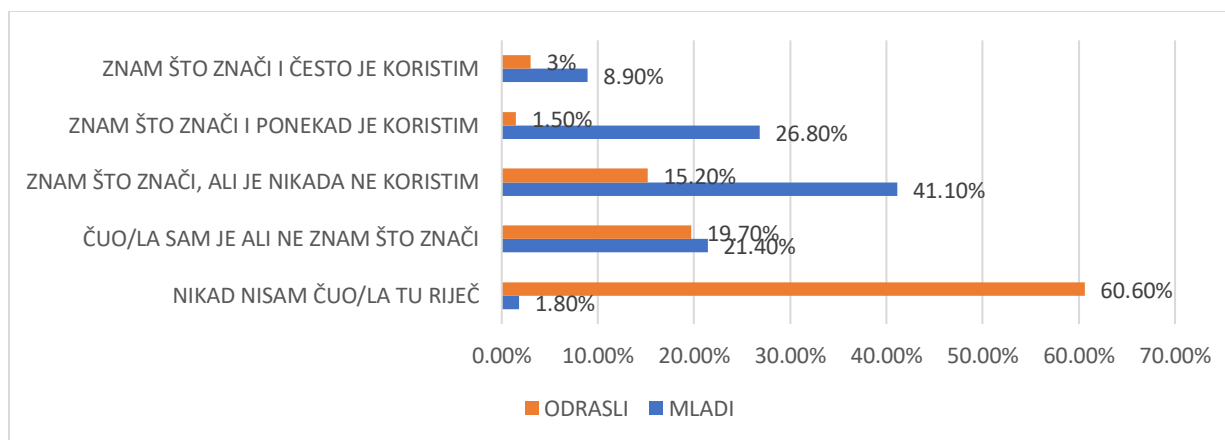
U drugom dijelu zadataka značenje riječi je navelo 45 mlađih te 55 starijih ispitanika. Svi odgovori bili su točni.

Riječ *ide gas* (*ide hvalisavac/frajer*)²⁴

Iz priloženoga Grafa 21 vidljivo je da veći udio mlađih ispitanika (41,10%) zna značenje izraza *ide gas*, ali je nikada ne koristi, dok većina starijih ispitanika (60,60%) nikada nije čula ovaj izraz. Sveukupno, mnogo je više mlađih ispitanika koji znaju značenje izraza nego starijih (mlađi 76,80%; stariji 19,70%).

²³ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema *online* rječniku <https://www.kontekst.io/srpski/smarač>.

²⁴ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema definiciji iz članka <https://direktno.hr/zivot/ide-gas-kidara-kringe-li-vam-se-kada-dogodilo-da-ne-razumijete-sto-vase-dijete-govorig-nas-mali-rjec-283224/>.

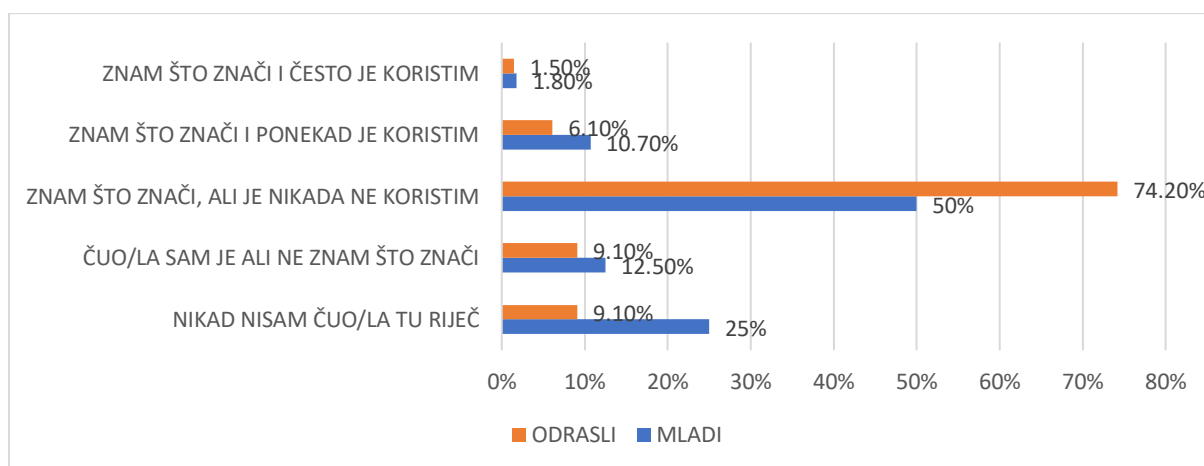
Graf 21. Riječ *ide gas*

U drugom dijelu zadataka značenje riječi je navelo 29 mlađih te 10 starijih ispitanika. Od toga je devet ispitanika (mlađi 7; stariji 2) navelo da ne znaju opisati značenje izraza, dok su tri odgovora kod starijih ispitanika bila pogrešna (*ide plin, ubrzanje, kretati se*).

B) RIJEČI IZ STANDARDNOG SRPSKOG JEZIKA

Riječ *pavlaka* (kiselo vrhnje)²⁵

Iz priloženoga Grafa 22 vidljivo je da većina mlađih ispitanika (50%) i starijih ispitanika (74,20%) zna što znači riječ *pavlaka*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto je više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (81,80%) nego mlađih (62,50%).

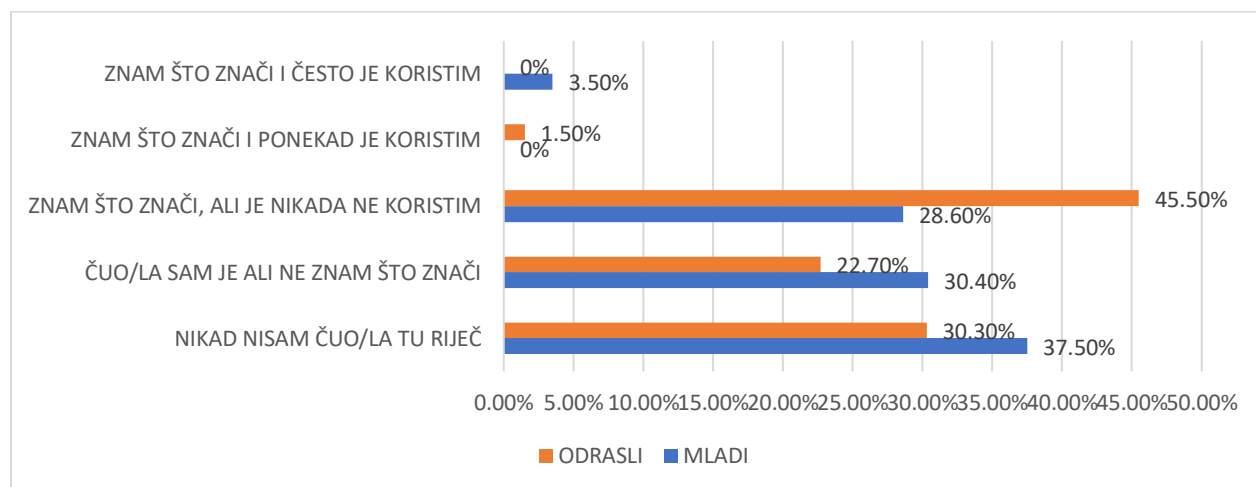
Graf 22. Riječ *pavlaka*

²⁵ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://www.kontekst.io/hrvatski/pavlaka>.

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 33 mlađih te 53 starijih ispitanika. Od toga je šest odgovora (mlađi 1; stariji 5) bilo pogrešno (*jogurt, kajmak, šlag, slatko vrhnje, mlijeko*).

Riječ *fioka* (ladica)²⁶

Iz priloženoga Grafa 23 vidljivo je da veći udio mlađih ispitanika (37,50%) nikada nije čula za riječ *fioka*, dok veći udio starijih ispitanika (45,50%) zna što znači, ali je nikada ne koristi. Sveukupno je nešto više starijih ispitanika koji znaju značenje ove riječi (47%) nego mlađih (32,10%).

Graf 23. Riječ *fioka*

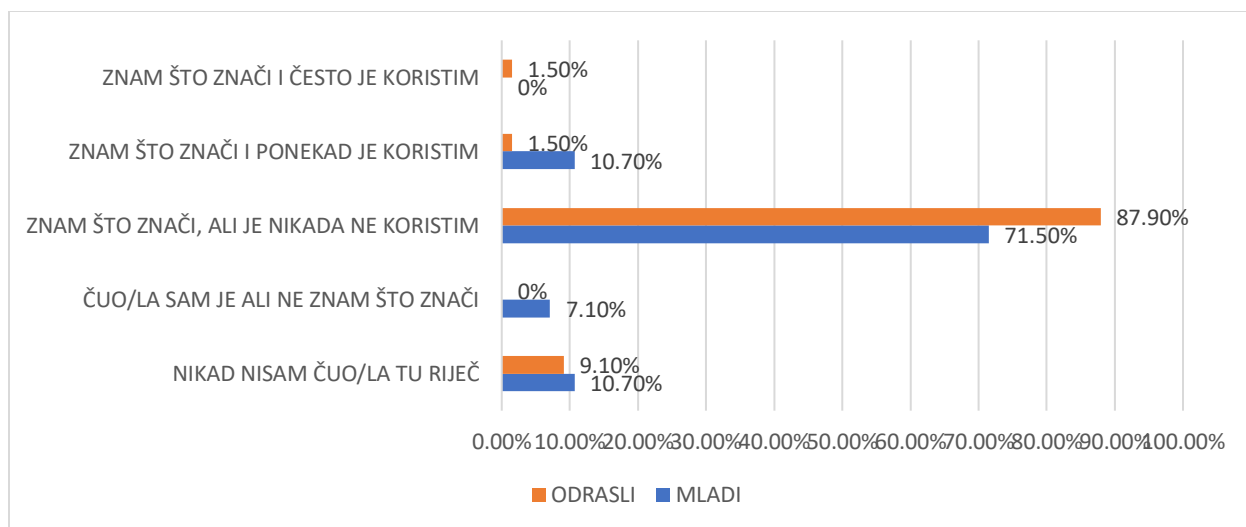
U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 17 mlađih te 32 starijih ispitanika. Od toga je sedam odgovora (mlađi 4; stariji 3) bilo pogrešno (*mašna, točka, ormarić, kočija, kuverta, ormar*).

Riječ *bioskop* (kino)²⁷

Iz priloženoga Grafa 24 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (71,50%) i starijih ispitanika (87,90%) navela da zna što znači riječ *bioskop*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto je više starijih ispitanika koji znaju značenje ove riječi (90,90%) nego mlađih (82,20%).

²⁶ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

²⁷ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

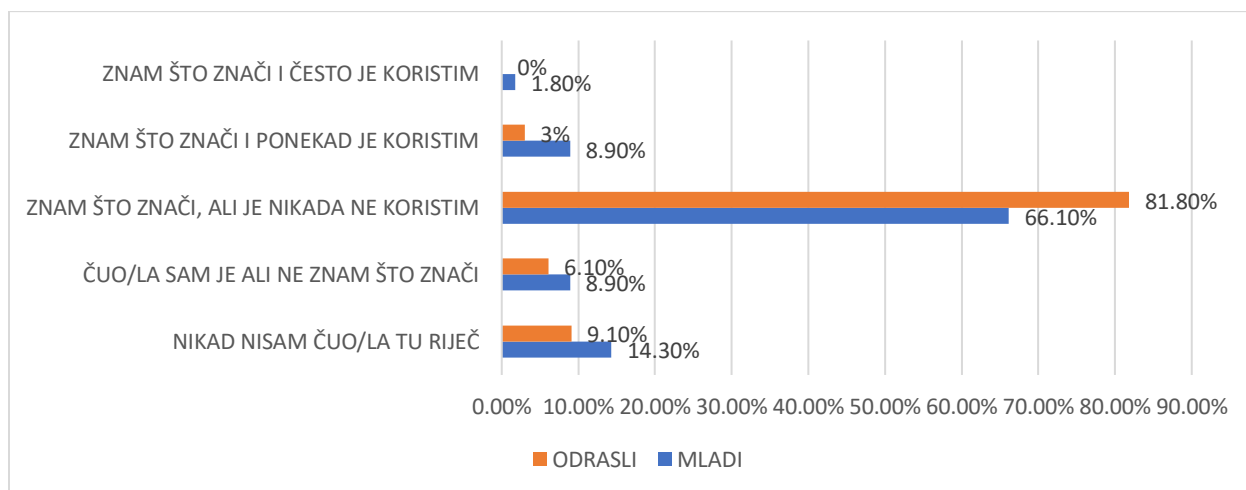

Graf 24. Riječ *bioskop*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 42 mlađih te 60 starijih ispitanika. Od toga su dva odgovora (mlađi 1; stariji 1) bila pogrešna (*trgovina, mikroskop*).

Riječ *sveska* (bilježnica)²⁸

Iz priloženoga Grafa 25 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (66,10%) i starijih ispitanika (81,80%) navela da zna što znači riječ *sveska*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto je više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (84,80%) nego mlađih (76,80%).

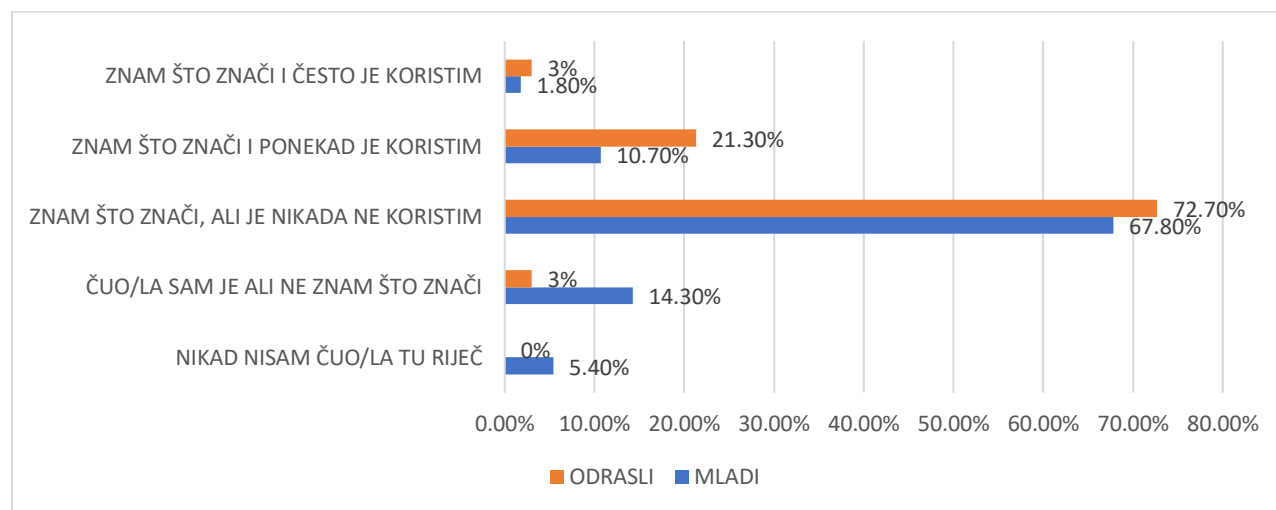
Graf 25. Riječ *sveska*

²⁸ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 41 mlađih te 57 starijih ispitanika. Od toga je 14 odgovora (mlađi 3; stariji 11) bilo pogrešno ili neprecizno (*knjiga, svezak, skup papira, zbirka, nastavak književnog djela*).

Riječ *pečurka* (gljiva)²⁹

Iz priloženoga Grafa 26 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (67,80%) i starijih ispitanika (72,70%) navela da zna što znači riječ *pečurka*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, nešto je više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (97%) nego mlađih (80,30%).

Graf 26. Riječ *pečurka*

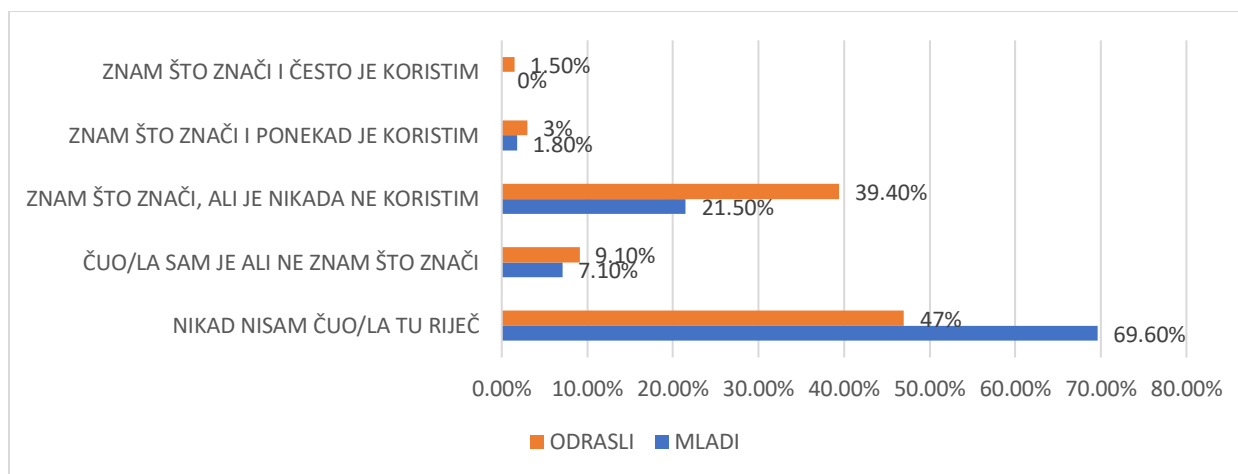
U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 42 mlađih te 63 starijih ispitanika. Od toga je jedan odgovor kod mlađih ispitanika bio pogrešan (*kobasica*).

Riječ *merdevine* (ljestve)³⁰

Iz priloženoga Grafa 27 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (69,60%) i veći udio starijih ispitanika (47%) navela da nikada nije čula riječ *merdevine*. Sveukupno, više je starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (43,90%) nego mlađih (23,30%).

²⁹ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://www.kontekst.io/hrvatski/pečurka>.

³⁰ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

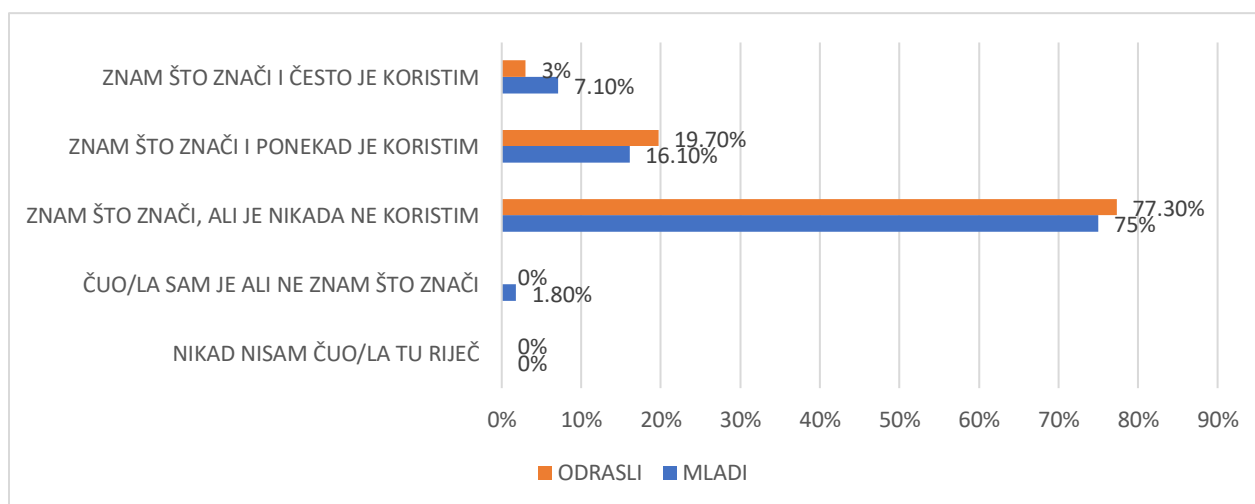

Graf 27. Riječ *merdevine*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 13 mlađih te 30 starijih ispitanika. Od toga je jedan odgovor kod starijih ispitanika bio pogrešan (ograda/stepenice).

Riječ *vazduh* (zrak)³¹

Iz priloženoga Grafa 28 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (75%) i starijih ispitanika (77,30%) navela da zna što znači riječ *vazduh*, ali je nikada ne koristi. Svi stariji ispitanici i gotovo svi mlađi ispitanici (98,20%) znaju značenje ove riječi.

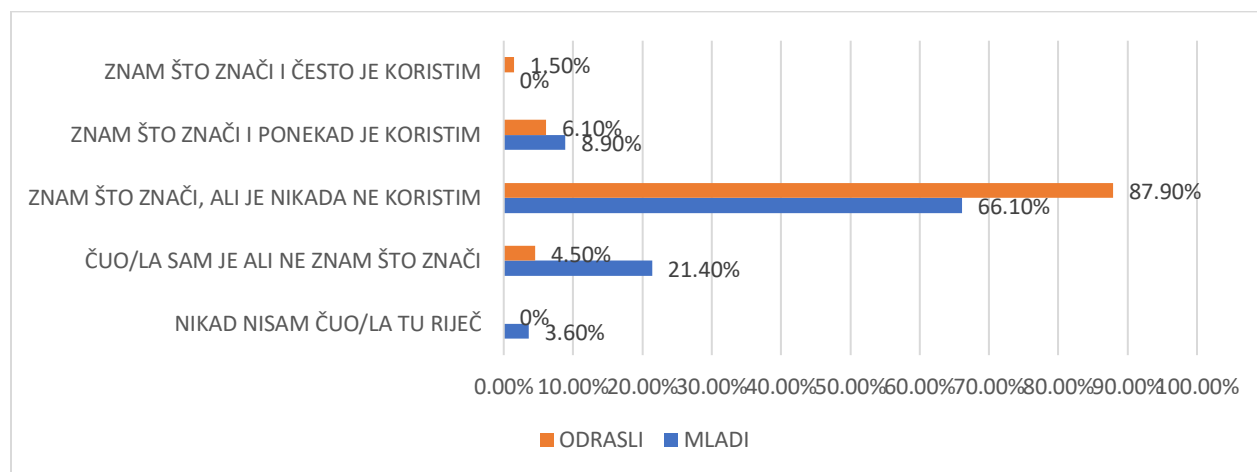
Graf 28. Riječ *vazduh*

³¹ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://www.kontekst.io/hrvatski/vazduh>.

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 51 mlađih te 64 starijih ispitanika. Od toga su tri odgovora (mlađi 1; stariji 2) bila pogrešna (*vjetar*).

Riječ *šargarepa* (mrkva)³²

Iz priloženoga Grafa 29 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (66,10%) i starijih ispitanika (87,90%) navela da zna što znači riječ *šargarepa*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno je više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (95,50%) nego mlađih (75%).

Graf 29. Riječ *šargarepa*

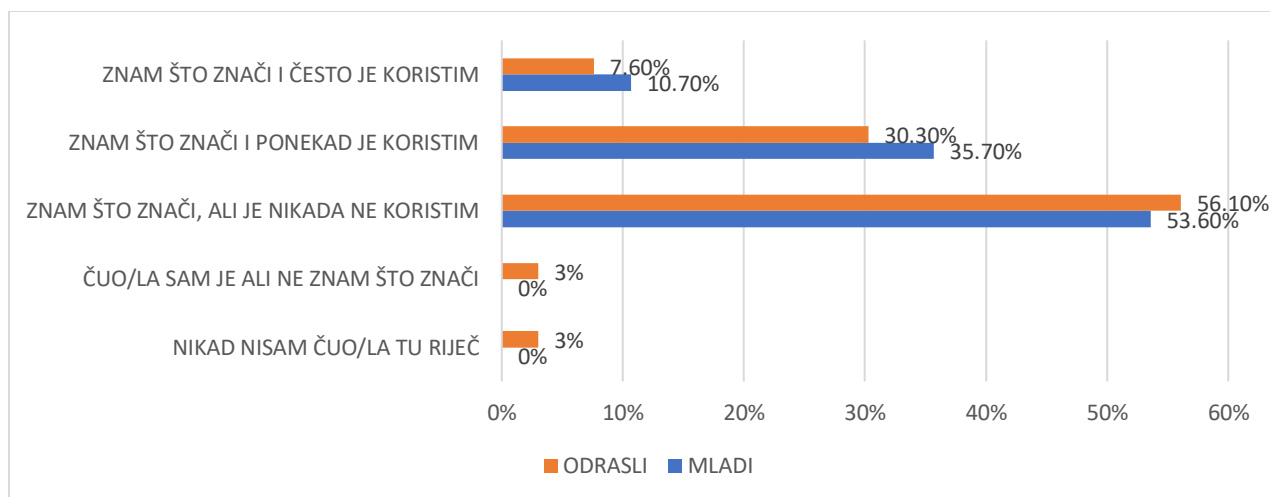
U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 39 mlađih te 61 starijih ispitanika. Od toga je jedan odgovor kod starijih ispitanika bio pogrešan (*grah*).

Riječ *bukvalno* (doslovno)³³

Iz priloženoga Grafa 30 vidljivo je da je većina mlađih ispitanika (53,60%) i starijih ispitanika (56,10%) navela da zna što znači riječ *bukvalno*, ali je nikada ne koristi. Svi mlađi ispitanici i gotovo svi stariji ispitanici (94%) znaju što znači ova riječ.

³² Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

³³ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

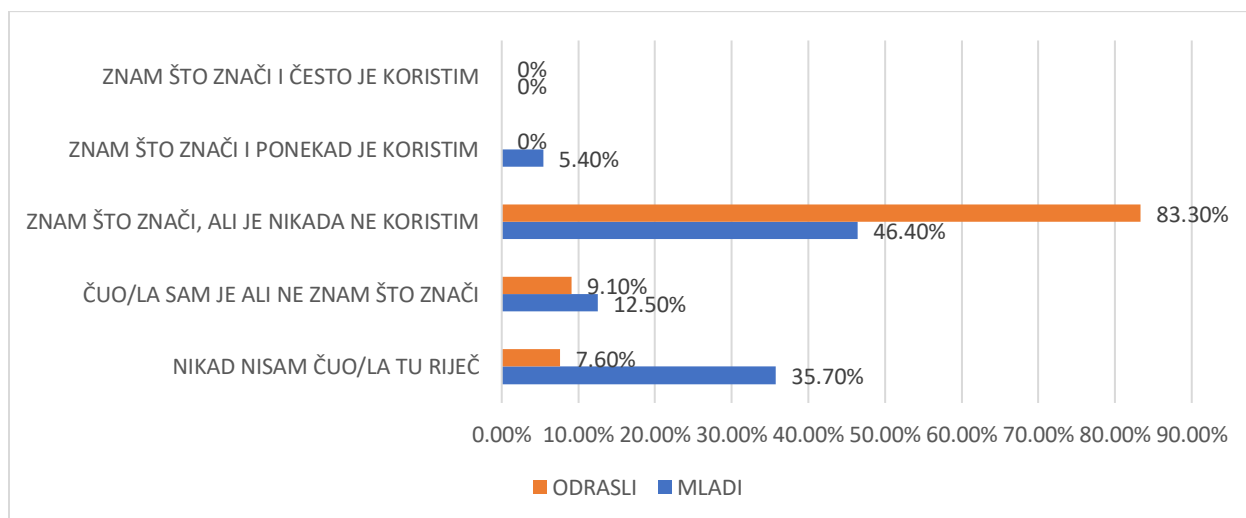

Graf 30. Riječ *bukvalno*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 53 mlađih te 59 starijih ispitanika. Od toga je jedan odgovor kod starijih ispitanika bio neprecizan (*stvarno*).

Riječ *pirinač* (riža)³⁴

Iz priloženoga Grafa 31 vidljivo je da je veći udio mlađih ispitanika (46,40%) i većina starijih ispitanika (83,30%) navela da zna što znači riječ *pirinač*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, više je starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (83,30%) nego mlađih (51,50%).

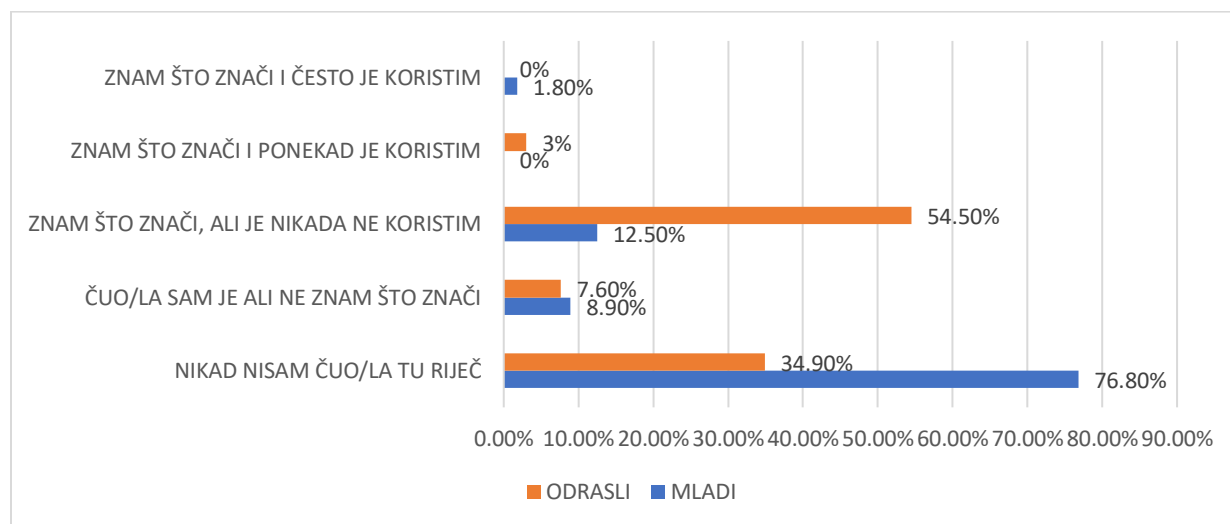
Graf 31. Riječ *pirinač*

³⁴ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 27 mlađih te 53 starijih ispitanika. Od toga je 11 odgovora (mlađi 5; stariji 6) bilo pogrešno (*grah, špinat, krumpir, pire*).

Riječ *hartija* (papir)³⁵

Iz priloženoga Grafa 32 vidljivo je da većina mlađih ispitanika (76,80%) nikada nije čula za riječ *hartija*, dok većina starijih ispitanika (54,50%) zna što riječ znači, ali je nikada ne koristi. Sveukupno, mnogo je više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (57,50%) nego mlađih (14,30%).

Graf 32. Riječ *hartija*

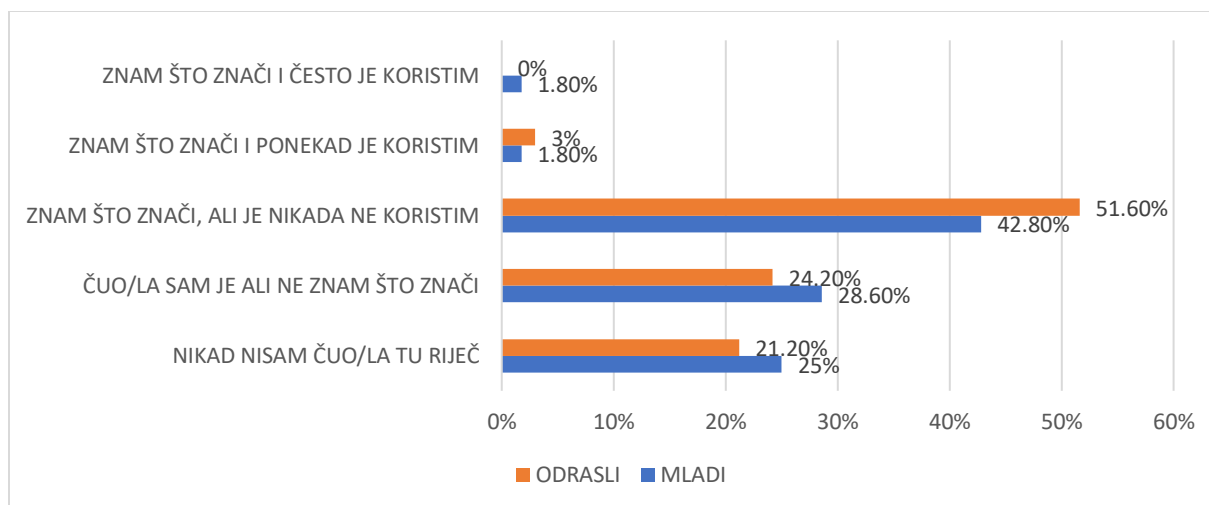
U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 7 mlađih te 37 starijih ispitanika. Od toga su tri odgovora (mlađi 1; stariji 2) bila pogrešna (*bilježnica, nož, karton*).

Riječ *sočivo* (leća)³⁶

Iz priloženoga Grafa 33 vidljivo je da je veći udio mlađih ispitanika (42,80%) i većina starijih ispitanika (51,60%) navela da zna što znači riječ *sočivo*, ali je nikada ne koristi. Sveukupno je nešto više starijih ispitanika koji znaju što znači ova riječ (54,60%) nego mlađih (46,40%).

³⁵ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

³⁶ Značenje riječi iz ankete navedeno je prema online rječniku <https://staznaci.com/>.

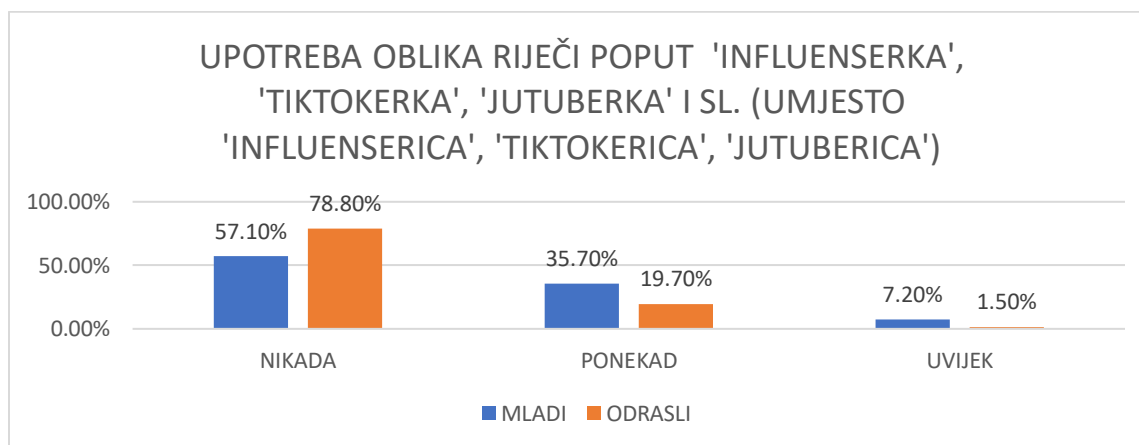

Graf 33. Riječ *sočivo*

U drugom dijelu zadatka značenje riječi je navelo 25 mlađih te 36 starijih ispitanika. Od toga je sedam odgovora (mlađi 4; stariji 3) bilo pogrešno (*naočale, mahuna, varivo, mast, tekućina*).

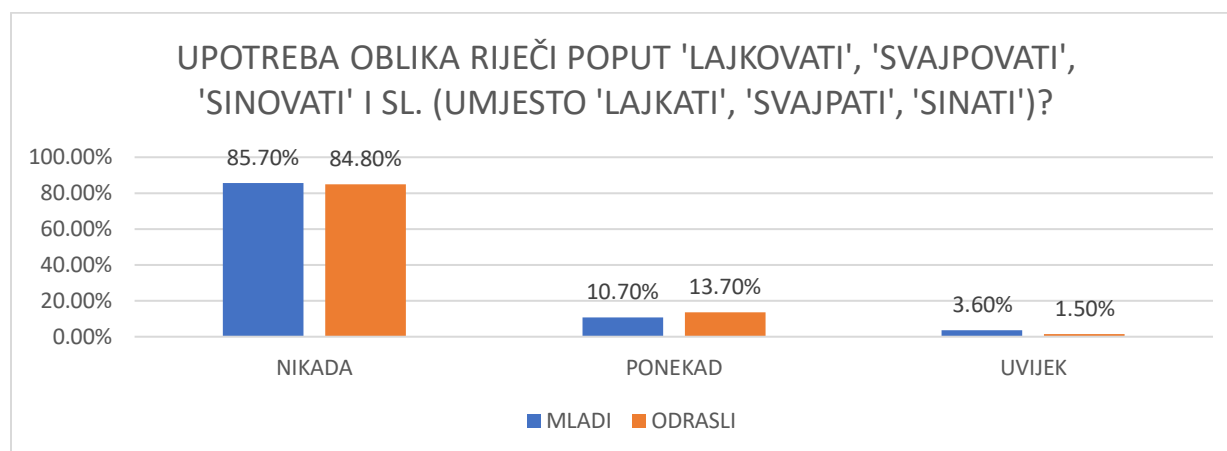
C) UPOTREBA TVORBENIH MORFEMA TIPIČNIH ZA SRPSKO GOVORNO PODRUČJE

U prvom zadatku ovog dijela ankete od ispitanika se tražilo da procijene koliko često upotrebljavaju oblike riječi tipične za srpsko govorno područje. Iz priloženoga Grafa 34 vidljivo je da je većina mlađih (57,10%) i starijih (78,80%) ispitanika procijenila da nikada ne koristi oblike riječi kao što su *influenserka, tiktokerka, jutuberka*. Iz rezultata je vidljivo da su mlađi ispitanici skloniji povremenoj ili stalnoj upotrebi ovih oblika nego stariji.

Graf 34. Procjena upotrebe oblika riječi tipičnih za srpsko govorno područje.

U drugom zadatku od ispitanika se također tražilo da procijene koliko često upotrebljavaju oblike riječi tipične za srpsko govorno područje. Iz priloženoga Grafa 35 vidljivo je da većina mladih i starijih ispitanika nikada ne koristi oblike riječi kao što su *lajkovati*, *lajkovati*, *svajpovati*, *sinovati* (mlađi 85,70%, stariji 84,80%). Rezultati obje skupine ispitanika su podjednaki.

Graf 35. Procjena upotrebe oblika riječi tipičnih za srpsko govorno područje

2.3. RASPRAVA

U istraživanju smo provjerili tri hipoteze. O svakoj slijedi kratka rasprava:

H1 – Pripadnici generacije mladih odraslih više su u kontaktu sa sadržajima na srpskom jeziku od pripadnika srednje životne dobi.

Rezultati druge cjeline ankete pokazali su da su mladi odrasli ispitanici (18–25 godina) više i češće u kontaktu sa sadržajima na srpskom jeziku od ispitanika srednje životne dobi (35–50 godina). Iako su obje generacije ispitanika u različitoj mjeri aktivni na pojedinim društvenim mrežama, većini je zajedničko korištenje sadržaja na srpskom jeziku preko interneta, putem društvenih mreža i platformi kao što su You Tube, Instagram i Facebook. Procjena razine razumijevanja srpskog jezika, poznavanja ćirilice (u pisanju i čitanju) te upotrebe srpskih riječi i izraza slična je među pripadnicima dviju generacija, uz napomenu da je nešto više mlađih ispitanika pojedine kategorije označilo najvišom ocjenom. Rezultati iz ove cjeline ankete potvrđuju našu prvu hipotezu.

H2 – Pripadnici generacije mladih odraslih bolje poznaju i više koriste srpske žargonizme od pripadnika srednje životne dobi.

H3 – Pripadnici generacije mladih odraslih bolje poznaju i više koriste srpske žargonizme nego srpske standardne riječi.

Za potrebe provjere ovih hipoteza izrađena je Tablica 3 s podacima o: (1) poznavanju značenja srpskih žargonizama i leksema iz standardnog jezika neovisno o njihovoj upotrebi (odgovori C+D+E u zadacima iz treće cjeline upitnika) te o (2) upotrebi srpskih žargonizama i leksema neovisno o frekventnosti njihove upotrebe (odgovori D+E u zadacima iz treće cjeline upitnika). Za sve žargonizme i riječi iz standardnog jezika izračunat je prosječni postotak poznavanja njihovog značenja i upotrebe među ispitanicima mlađe i starije generacije.

Podaci iz Tablice 3 pokazuju da mlađi ispitanici u većoj mjeri znaju značenje srpskih žargonizama i češće ih koriste od starijih ispitanika (razumijevanje: mlađi 81,40%; stariji 64,03% / upotreba: mlađi 29,02%; stariji 19,08%). Iz podataka iz Tablice 3 također proizlazi zaključak da stariji ispitanici u većoj mjeri znaju značenje riječi iz standardnog srpskog jezika nego mlađi ispitanici (stariji 77,53%; mlađi 61,91%), ali su nešto manje skloni njihovoj upotrebi (stariji 9,84%; mlađi 11,75%). Obje su generacije sklonije upotrebi žargonizama nego riječi iz standardnog jezika, što

upućuje na jezični utjecaj posredstvom popularne kulture (pogotovo ako uzmemo u obzir sadržaje na srpskom jeziku koje su ispitanici naveli da konzumiraju u drugoj cjelini upitnika).

Riječ	Razumijevanje (zbroy odgovora C+D+E)		Upotreba (zbroy odgovora D+E)	
	Mladi (18-25)	Stariji (35-50)	Mladi (18-25)	Stariji (35-50)
Žargonizmi				
<i>matorci</i>	71,50%	86,40%	16,10%	22,80%
<i>ložiti se</i>	87,50%	83,40%	26,80%	27,30%
<i>fazon</i>	85,70%	83,30%	39,30%	22,70%
<i>gaser</i>	78,60%	16,60%	51,80%	7,50%
<i>keva</i>	94,60%	97%	17,80%	15,20%
<i>bleja</i>	69,60%	18,20%	7,10%	3%
<i>švaler</i>	92,80%	98,50%	55,30%	59,10%
<i>ukapirati</i>	89,30%	97%	19,70%	22,80%
<i>smuvati se</i>	89,30%	77,30%	37,50%	10,60%
<i>flekser</i>	55,40%	4,60%	16,10%	0%
<i>smarač</i>	85,70%	86,40%	25%	33,40%
<i>ide gas</i>	76,80%	19,70%	35,70%	4,50%
PROSJEČNI POSTOTAK:	81,40%	64,03%	29,02%	19,08%
Standardni leksemi				
<i>pavlaka</i>	62,50%	81,80%	12,50%	7,60%
<i>fioka</i>	32,10%	47%	3,50%	1,50%
<i>bioskop</i>	82,20%	90,90%	10,70%	3%
<i>sveska</i>	76,80%	84,80%	10,70%	3%
<i>pečurka</i>	80,30%	97%	12,50%	24,30%
<i>merdevine</i>	23,30%	43,90%	1,80%	4,50%
<i>vazduh</i>	98,20%	100%	23,20%	22,70%
<i>šargarepa</i>	75%	95,50%	8,90%	7,60%
<i>bukvalno</i>	100%	94%	46,40%	37,90%
<i>pirinač</i>	51,80%	83,30%	5,40%	0%
<i>hartija</i>	14,30%	57,50%	1,80%	3%
<i>sočivo</i>	46,40%	54,60%	3,60%	3%
PROSJEČNI POSTOTAK:	61,91%	77,53%	11,75%	9,84%

Tablica 3. Postotci razumijevanja i upotrebe žargonizama i standardnih leksema iz srpskog jezika kod mlađih i starijih ispitanika.

Podaci iz Tablice 3 idu u prilog našoj drugoj i trećoj hipotezi te su u skladu s zaključkom Grbe i Sokač (2021) prema kojem su pripadnici mlađe generacije otvoreniji srpskim utjecajima nego pripadnici starijih generacija – što zbog neopterećenosti ratom, što zbog sve snažnijeg utjecaja popularne kulture putem interneta, koja proizlazi iz sve veće dostupnosti sadržaja na srpskom jeziku.

3. ZAKLJUČAK

Cilj ovoga rada bio je istražiti utjecaje srpskog jezika na jezik mladih govornika hrvatskog jezika, do kojeg dolazi posredstvom pop-kulturnih sadržaja na srpskom jeziku, koje mladi iz Hrvatske konzumiraju putem interneta i televizije i drugih medija. U radu je predstavljen teorijski okvir istraživanja koji je posvećen obilježjima jezika mladih, žargona te jezika u kontaktu, s posebnim osvrtom na hrvatsko-srpske jezične odnose. U nastavku rada predstavljeni su rezultati istraživanja provedenog među studentima preddiplomskih i diplomskih studija Filozofskog fakulteta u Zagrebu u dobi između 18 i 25 godina (kao pripadnika mlađe odrasle dobi) o izloženosti pop-kulturnim sadržajima na srpskom jeziku te poznavanju srpskih žargonizama koji su frekventni u suvremenim pop-kulturnim sadržajima. Isto istraživanje provedeno je među pripadnicima zrele odrasle dobi kako bi se utvrdile međugeneracijske razlike.

Istraživanjem smo provjerili i potvrdili tri hipoteze: (H1) Pripadnici generacije mladih odraslih više su u kontaktu sa sadržajima na srpskom jeziku od pripadnika srednje životne dobi; (H2) Pripadnici generacije mladih odraslih bolje poznaju i više koriste srpske žargonizme od pripadnika srednje životne dobi; (H3) Pripadnici generacije mladih odraslih bolje poznaju i više koriste srpske žargonizme nego srpske standardne riječi.

Istraživanje je pokazalo da su pripadnici mlađe generacije ispitanika više izloženi (dominantno pop-kulturnim) sadržajima na srpskom jeziku nego pripadnici srednje generacije. Rezultati istraživanja potvrđuju da mladi ispitanici bolje poznaju srpske žargonizme te su općenito skloniji upotrebi srpskih lekema, što je u skladu s rezultatima istraživanja koje su provele Grba i Sokač. Srpske popularne osobe – kao što su influencersi, youtuberi i tiktokeri – u svojim se sadržajima na društvenim mrežama služe jezikom bogatim žargonizmima, koje hrvatski adolescenti i mladi odrasli usvajaju na razini razumijevanja i/ili upotrebe. Uzme li se u obzir popularnost srpske pop-

scene među mladim Hrvatima, ne iznenađuje podatak o sve intenzivnijim hrvatsko-srpskim jezičnim kontaktima. Posuđivanjem riječi i izraza iz srpskog mladenačkog žargona razvija se hrvatski mladenački žargon, što je dodatni faktor diferencijacije jezika mladih u odnosu na jezik odraslih (pogotovo kada je riječ o novijim žagonizmima kao što su *gaser*, *flekser* i sl.). Kod starijih ispitanika utvrđeno je bolje razumijevanje leksema iz standardnog srpskoga jezika, što je očekivano s obzirom na hrvatsko-srpske jezične odnose prije raspada SFR Jugoslavije.

Smatramo da bi ovakvo istraživanje valjalo provesti među većim i raznolikijim uzorkom ispitanika, čime bi se postigli pouzdaniji rezultati.

4. POPIS LITERATURE

Anić, Vladimir. 1998. *Jezik i sloboda*. Zagreb, Matica Hrvatska, str. 60-63.

Badurina, Lada. 2015. Standardizacija ili restandardizacija hrvatskoga jezika u 90-im godinama 20. stoljeća. *Zbornik radova 43. seminara zagrebačke slavističke škole*. Dubrovnik, Zagrebačka slavistička škola, str. 57-79.

Bugarski, Ranko. 2003. *Žargon*. Beograd, Biblioteka XX vek.

Bugarski, Ranko. 2006. *Žargon*. Beograd, Biblioteka XX vek.

Burnić, Hatidže. 2021. Teorijski temelji kontaktne lingvistike. U: *Zbornik islamskog pedagoškog fakulteta u Bihaću*, Bihać, The Centarl and Eastern European Online Library, str. 317-330.

Čagalj, Ivana. 2018. Translatološki pogled na jezik adolescenata: Jedina Klare Jarunkove u hrvatskom prijevodu. *Philologica LXXVII*, str. 446-453.

Carol, Myers-Scotton. 1998. Code-switching. U: *The Handbook of Sociolinguistics* (ur. Florian Coulmas). Columbia, University of South Carolina, str. 217-237.

Coleman, Julie. 2012. *The Life of Slang*. London, Oxford University Press.

Crystal, David. 1985. *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*. Beograd, Nolit.

Dabo-Denegri, Ljuba. 1998. Jezično posuđivanje: tipologija leksičkih posuđenica (anglicizmi u francuskom jeziku). *Filologija* 30-31, str. 439-450.

Eckert, Penelope. 2003. Language and Adolescent Peer Groups. *Journal of Language and social psychology* 1/3, str.112-118.

Filipović, Rudolf. 1986. *Teorija jezika u kontaktu*. Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti; Školska knjiga.

Grba, Petra, Sokač, Maja. 2021. Jezik u digitalnom okruženju: Reši, đuskati, gaser ili o srbizmima u komunikaciji mladih. *Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku*, Zagreb, Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, str. 117-127.

Greenberg, Robert D. 2005. *Jezik i identitet na Balkanu: raspad srpsko-hrvatskoga*. Zagreb, Srednja Europa.

Grenoble, Lenore A. 2021. *Language Shift*. Oxford University Press.

Grinevald Colette, Craig. 1998. Language Conflict and Language Degeneration. U: *The Handbook of Sociolinguistics* (ur. Florian Coulmas). Eugene, University of Oregon, str. 257-270.

Hudeček, Lana. 2015. Nestandardnojezični elementi u publicističkome funkcionalnom stilu, U: *Nestandardni hrvatski jezik prema standardnom hrvatskom jeziku* (ur. Anđa Suvala, Jasna Pandžić). Zagreb, Agencija za odgoj i obrazovanje, str. 96–110.

Ijaz, Shazia. *Impact of Pop-Culture on Language*.
https://www.academia.edu/7167692/Pop_Culture_and_Language Pristupljeno 23.11.2022.

Jarošević, Henrik. 2012. *Prilozi istoriji srpskohrvatskog jezika – Jugoslavenski sporovi o statusu SHJ u periodu 1901-1991*. Beograd, Alma.

Karlič, Virna. 2014. Dob kao sociolingvistički faktor: perspektive proučavanja srpskog jezika. U: *Second Conference for Young Slavists in Budapest* (ur. Aleksander Urkom). Budapest, Eötvös Loránd University; Institute of Slavonic and Baltic Philology, str. 91-94.

Kolanović, Diana. 2004. Tuđice u žargonu. *Zadarska smotra* 53, str. 203-214.

Kuhar, Matea. 2021. *Utjecaj engleskog jezika na suvremeni hrvatski, srpski i slovenski jezik: zastupljenost, vrste i funkcije anglizama u časopisima za mlade*. Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, magistarski rad.

Marković, Ivan. 2021. O hrvatskome šatrovačkome jeziku 1912., *Filologija* 76, str. 145-174.

Martinet, Andre. 1982. *Osnove opće lingvistike*. Zagreb, Grafički zavod Hrvatske.

- Maširević, Ljubomir. 2020. *Popularna kultura*. Beograd, Beogradska politehnika.
- Mavrović, Ines. 2018. *Anglizmi u govoru mladih*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
- Muhvić-Dimanovski, Vesna. 2002. Žargonizmi u dvojezičnom rječniku, *Filologija* 38/39, str. 75-82.
- Palinić, Lea. 2019. *Žargon zagrebačke mladeži i komunikacija putem alata za Instant Messaging*. Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, diplomski rad.
- Pavlovski, Borislav. 2000. Sleng kao jezična strategija, *Dometi* 1-4, Rijeka, str. 75-85.
- Rickford, John R., McWhorter, John. 1998. Language Conflict and Language Generation: Pidgins and Creoles. U: *The Handbook of Sociolinguistics* (ur. Florian Coulmas). Berkeley, University of California, str. 238-256.
- Samardžija, Marko. 2006. *Hrvatski kao povijesni jezik*. Zaprešić, Vlastito izdanje.
- Skelin Horvat, Anita. 2009. *Hrvatski sleng kao odraz identiteta mladih*. Zagreb, Filozofski fakultet, doktorska disertacija.
- Skelin Horvat, Anita. 2015. Jezik adolescenata – od slenga preko kolokvijalnoga do standarda. U: *Nestandardni hrvatski jezik prema standardnom hrvatskom jeziku* (ur. Anđa Suvala, Jasna Pandžić). Zagreb, Agencija za odgoj i obrazovanje, 69–75.
- Skelin-Horvat, Anita. 2017. *O jeziku i identitetima hrvatskih adolescenata*. Zagreb, Srednja Europa.
- Slunjski, Kristina. 2018. *Utjecaj popularne kulture na suvremeni hrvatski dječji roman*. Zagreb, Sveučilište u Zagrebu, doktorski rad.
- Sulić, Martina. 2019. *Anglizmi u govoru mladih*. Čakovec, Sveučilište u Zagrebu, završni rad.
- Škiljan, Dubravko. 1980. *Pogled u lingvistiku*. Zagreb, Školska knjiga.

Thornton, Sarah., Gelder, Ken. 1997. *The Subcultures Reader*. London, Routledge.

Trotta, Joe. 2018. *Pop Culture and Linguistics – Is That, Like, a Thing Now?*. New York, Routledge.

Werner, Valentin. 2018. *The Language of Pop Culture*. Routledge Studies in Linguistics.

INTERNETSKI IZVORI

Interferencija (natuknica). *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. 2021. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pristupljeno 6. 6. 2022. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=27621>

Posuđenica (natuknica). *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 7. 6. 2022. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49716>

The Idioms – *Largest Idioms Dictionary*, 2022. Pristupljeno 23.11.2022.
<https://www.theidioms.com>

Što je neologizam? – Neologizmi u hrvatskome i europskome kontekstu. Filozofski fakultet, Zavod za lingvistiku. Pristupljeno 23.11.2022. <http://neologizam.ffzg.unizg.hr>

Novotvorenice. *Wikipedija*. Pristupljeno 23.11.2022.
<https://hr.wikipedia.org/wiki/Novotvorenice>